



แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการอุทกภัยอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลยุโป  
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

Guidelines for the Development of a Sustainable Flood Management  
System in Yupo Subdistrict Municipality Mueang District, Yala Province

อาจารย์ที่ปรึกษา  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรุสรา มินทรศักดิ์

นางสาวนาเดีย นามายัม รหัสนักศึกษา 406522019  
นางสาวอาติกะฮ์ เจ๊ะดำโห๊ะ รหัสนักศึกษา 406522030  
นางสาวนุรฮัยฟาร์ แมเราะะ รหัสนักศึกษา 406522031

หัวข้อพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชาวิจัยทางรัฐศาสตร์และกฎหมาย  
มหาชน หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน  
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา  
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568

หัวข้อพิเศษ :แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการอุทกภัยอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลยุโป  
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

: Guidelines for the Development of a Sustainable Flood Management  
System in Yupo Subdistrict Municipality Mueang District, Yala Province

ผู้วิจัย : นาเดีย นามายัม, อาตีกะฮ์ เจ๊ะดำโห๊ะ, นูรฮัยฟาร์ แมเราะ

หลักสูตร : รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน

มหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ปีการศึกษา : 2568

อาจารย์ที่ปรึกษาหัวข้อพิเศษ

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรุสรรา มินทรศักดิ์)

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาการวิจัยทางรัฐศาสตร์และกฎหมายมหาชน อนุมัติให้นับการศึกษาหัวข้อ  
พิเศษเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของการสอบปฏิบัติสำเร็จของรายวิชาดังกล่าวนี้

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันฮารงค์ บินอิสริส)

ประธานหลักสูตรรัฐศาสตบัณฑิต

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

## บทคัดย่อ

หัวข้อพิเศษ : แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการอุทกภัยอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลยุโป  
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา  
ผู้วิจัย : นาเดีย นามายัม, อาติกะธ์ เจ๊ะดำโห๊ะ, นูรฮัยฟาร์ แมเราะ  
หลักสูตร : รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน  
มหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา  
ปีการศึกษา : 2568

---

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมการรับมือปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ปลัดเทศบาลตำบลยุโป นักวิชาการชำนาญการ สมาชิกเทศบาลและประชาชน รวม จำนวน 18 คน โดยสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนต้องการแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการของเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นที่สามารถช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ตอนเกิดเหตุได้อย่างทั่วถึงและทั่วทั้ง เช่น การปรับระบบการจัดการก่อนเกิดเหตุอุทกภัย ระหว่างเกิดเหตุอุทกภัย และหลังเกิดเหตุอุทกภัย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลการศึกษาชี้ว่าแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการของเทศบาล ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้ภาครัฐมีการช่วยเหลือที่รวดเร็วและทั่วถึงมากขึ้น โดยเฉพาะการเข้าถึงกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ เด็ก และผู้พิการ รวมถึงการปรับปรุงระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน และจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือที่โปร่งใส ตรงต่อความต้องการจริงของชุมชน

คำสำคัญ : ระบบการจัดการ, เทศบาลส่วนตำบล, อุทกภัย

## Abstract

Special Topic : Guidelines for the Development of a Sustainable Flood Management System in Yupo Subdistrict Municipality Mueang District, Yala Province

Researchers : Nadia Namayam, Arteekah Jehdahoh, Nurhaifar Maeroh

Program : Bachelor of Political Science in Government and Public Law

University : Yala Rajabhat University

Academic Year: 2025

---

This study aims to: (1) examine the flood management system of Yu Po Subdistrict Municipality, Mueang District, Yala Province, and (2) investigate the problems and obstacles in preparedness for flood disaster response of Yu Po Subdistrict Municipality, Mueang District, Yala Province. The research employed a qualitative approach, with key informants including the municipal clerk of Yu Po Subdistrict, a senior academic officer, municipal members, and local residents, totaling 18 participants, through in-depth interviews.

The findings reveal that residents expect the flood management system of Yu Po Subdistrict Municipality, Mueang District, Yala Province, to be further developed in order to enhance its efficiency in providing comprehensive and timely assistance during flood events. Suggested improvements include strengthening management processes before, during, and after flooding to ensure greater effectiveness.

The study further indicates that the majority of residents expect government assistance to be delivered more rapidly and comprehensively, particularly in reaching vulnerable groups such as the elderly, children, and persons with disabilities. In addition, the findings highlight the need for clearer and non-duplicative inter-agency coordination, as well as transparent allocation of resources that directly address the actual needs of the community.

Keywords: Management system, Subdistrict municipality, Flood disaster

## สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา .....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 คำถามในการวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	2
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ (ถ้ามี).....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ .....	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.1แนวคิดเกี่ยวกับภัยพิบัติ .....	4
2.2แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ .....	7
2.3บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น .....	8
2.4งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	10
2.5กรอบแนวคิดการวิจัย .....	17
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย .....	18
3.1 วิธีการดำเนินการวิจัย .....	18
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	18
3.3 เครื่องมือในการใช้วิจัย .....	18
3.4 การทดสอบเครื่องมือ .....	19
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล .....	19
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	20
ส่วนที่ 1 ระบบการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลยุโป .....	20
4.1 ก่อนเกิดอุทกภัย.....	20

4.2	ขณะเกิดอุทกภัย .....	22
4.3	หลังเกิดอุทกภัย .....	24
ส่วนที่ 2	ปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมรับมือปัญหาอุทกภัย .....	26
ส่วนที่ 3	แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการปัญหาอุทกภัยอย่างยั่งยืน .....	27
บทที่ 5	.....	29
5.1	สรุปผลการวิจัย .....	29
5.1.1	ก่อนเกิดอุทกภัย .....	29
5.1.2	ขณะเกิดอุทกภัย .....	30
5.1.3	หลังเกิดอุทกภัย .....	30
5.2	อภิปรายผล .....	31
5.3	ข้อเสนอแนะ .....	33
บรรณานุกรม	.....	34
บุคลากร	.....	36
ภาพผนวก	.....	38
ภาพผนวก ก.	เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล .....	39
ภาพผนวก ข.	ภาพลงพื้นที่เก็บข้อมูล .....	41

## กิตติกรรมประกาศ

หัวข้อพิเศษฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์

นินุสรา มินทราศักดิ์ และคณะกรรมการหัวข้อพิเศษที่ได้ให้คำแนะนำ ติดตามความก้าวหน้าและคอยให้กำลังใจอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นินุสรา มินทราศักดิ์ ที่ได้กรุณาเสียสละ อดทน อบรมสั่งสอน ว่ากล่าวตักเตือน ในความเมตตา กับผู้วิจัยเหนือกว่าครูที่จะพึงมีให้กับศิษย์โดยทั่วไป ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณไว้เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณคณะกรรมการหัวข้อพิเศษทุกท่าน ที่ได้เสนอความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่องานชิ้นนี้ ขอขอบคุณเพื่อนๆและครอบครัวอันเปรียบเสมือนกัลยาณมิตรที่ได้ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจมาตลอด คุณค่าอันพั่งมีของรายงานจากหัวข้อพิเศษฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วน ช่วยเหลือและให้กำลังใจเป็นอย่างดี

คณะผู้วิจัย

## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัญหาการเกิดอุทกภัยของภาคใต้พบว่าเป็นประจำทุกปีและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ โดยมีโอกาสเกิดขึ้นได้ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนมกราคมและบางพื้นที่อาจประสบเหตุการณ์ดังกล่าวมากกว่าหนึ่งครั้งในรอบปี จนกลายเป็นพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับพื้นที่การเกษตรและที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ประชาชนได้รับความเดือดร้อนในหลายพื้นที่โดยสาเหตุน้ำท่วมของภาคใต้ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะการน้ำท่วมแบบฉับพลันน้ำป่าไหลหลาก โดยปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดน้ำท่วมมาจากปริมาณฝนที่ตกหนักมากในระยะเวลาสั้น ซึ่งโดยปกติจะเกิดขึ้นจากอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนรูปของไต้ฝุ่น พายุโซนร้อนโดยสภาพอุทกภัยที่เกิดขึ้นจะรุนแรง เกิดสภาพน้ำหลากอย่างฉับพลันมีสภาพน้ำท่วมในระยะเวลาสั้นๆ โดยมาไวไปไวไม่ท่วมช้งนานตามลักษณะภูมิประเทศของภาคใต้ นอกจากนี้ยังเกิดขึ้นที่น้ำล้นตลิ่งแม่น้ำหลังจากมีฝนตกต่อเนื่องกันเป็นเวลานานในลุ่มน้ำทำให้สภาพน้ำท่วมมากกว่าความจุของลำน้ำ ซึ่งความรุนแรงของอุทกภัยก็ขึ้นอยู่กับขนาดของแม่น้ำปริมาณและระยะเวลาที่ฝนตก สภาพอุทกภัยที่เกิดขึ้นจากน้ำล้นตลิ่งจะทำให้มีการท่วมช้งเป็นเวลานานกว่านอกจากนี้ภาคใต้ยังได้รับอิทธิพลของน้ำทะเลหนุนบริเวณที่ราบลุ่มตามบริเวณสองฝั่งแม่น้ำที่อยู่ห่างจากปากอ่าวหรือทะเลไม่ไกลนักโดยระดับน้ำในแม่น้ำบริเวณนั้นมักจะได้รับอิทธิพลจากน้ำขึ้น น้ำลง จากระดับน้ำทะเลหนุนตลอดเวลา น้ำทะเลจะหนุนให้ระดับน้ำในแม่น้ำสูงขึ้นปริมาณน้ำไม่สามารถไหลออกสู่ทะเลได้ตั้งนั้นเมื่อน้ำที่ไหลหลากลงมาตามแม่น้ำมีปริมาณมากและตรงกับช่วงเวลาที่ระดับน้ำทะเลหนุนสูงเกินกว่าปกติ ก็ยิ่งทำให้เกิดสภาวะน้ำท่วมในพื้นที่การเกษตรและที่อยู่อาศัยโดยถ้ำท่วมช้งมากกว่าหนึ่งสัปดาห์ก็จะเกิดการเน่าเสียตามมา (อารีรัตน์ เรือนทอง, 2558)

อับดุลเลาะ รือสะ (2566) กล่าวว่า ตำบลยูโป อำเภอมือเือง จังหวัดยะลา เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทั้งในเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยในอดีตเคยเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรปัตตานี และได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมมุสลิมอย่างเด่นชัด การตั้งถิ่นฐานของประชากรชาวมุสลิมในพื้นที่มีประวัติยาวนานหลายร้อยปี ส่งผลให้ตำบลยูโปมีอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่โดดเด่นและแตกต่างจากพื้นที่อื่น ชื่อ “ยูโป” มีความเป็นไปได้ว่าจะมีที่มาจากคำผสมผสานระหว่างคำในภาษามลายูกับภาษาไทย ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์หรือการดำรงอยู่ของชุมชนในภูมิภาคนี้ ในอดีต ตำบลยูโปมีบทบาทสำคัญในฐานะศูนย์กลางของชุมชนเกษตรกรรมและการค้าระดับท้องถิ่น เศรษฐกิจของชุมชนพึ่งพาการปลูกข้าว ยางพารา พืชผลทางการเกษตรอื่น ๆ รวมถึงการเลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักในการยังชีพ ปัจจุบัน แม้พื้นที่จะมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ อาทิ

ระบบคมนาคม การศึกษา และบริการสาธารณสุข เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่ตำบล  
ยุโรปยังคงรักษาความเข้มแข็งของชุมชน ความสามัคคี และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของประชาชน  
หลากหลายวัฒนธรรม

นอกจากนั้น พื้นที่ตำบลยุโรปมีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ราบลุ่มและบางส่วนเป็นพื้นที่  
รองรับน้ำ ทำให้มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดอุทกภัยในทุกปี โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนที่มีปริมาณน้ำฝนสูง  
อุทกภัยก่อให้เกิดน้ำท่วมขังในหลายหมู่บ้าน บางจุดมีระดับน้ำสูงและกระแสน้ำไหลเชี่ยว ส่งผลให้เกิด  
ความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน อาคารบ้านเรือนที่ไม่มั่นคงแข็งแรงอาจถูกน้ำพัดพาเสียหาย  
นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาด้านสุขภาพอนามัย อาทิ การขาดแคลนน้ำสะอาดสำหรับอุปโภคบริโภค  
ความไม่สะดวกด้านสถานที่สุขา และการแพร่ระบาดของโรค เช่น โรคน้ำกัดเท้า รวมถึงปัญหา  
สุขภาพจิตจากความเครียดและความวิตกกังวลในช่วงเกิดภัย

ถึงกระนั้นเทศบาลตำบลยุโรป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ได้มีแนวทางการรับมือกับเหตุการณ์  
อุทกภัยน้ำท่วมในทุกๆปี เช่น งบประมาณเตรียมสถานที่อาหารสำหรับการอพยพ  
การเยียวยาหลังจากภัยน้ำท่วม ดังนั้น ปัญหาอุทกภัยในตำบลยุโรปจึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญต่อ  
การดำรงชีวิตของประชาชน และเป็นความท้าทายต่อการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วน  
ท้องถิ่น การศึกษาและพัฒนาระบบการจัดการอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้  
สามารถลดความเสียหายทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพของประชาชน ตลอดจนสร้างความ  
มั่นคงและยั่งยืนให้กับชุมชนในระยะยาว

## 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลยุโรป อำเภอเมือง จังหวัด  
ยะลา
- 1.2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมการรับมือปัญหาอุทกภัยของเทศบาล  
ตำบลยุโรป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

## 1.3 คำถามในการวิจัย

- 1.3.1 ระบบการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลยุโรป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

## 1.4 ขอบเขตการวิจัย

- 1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาระบบการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยและปัญหาและ  
อุปสรรคในการเตรียมความพร้อมการรับมือปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลยุโรป อำเภอเมือง จังหวัด  
ยะลา
- 1.4.2 ขอบเขตประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย 18 คนดังนี้

ปลัดเทศบาล ตำบลยุโป อำเภอเมืองจังหวัดยะลา จำนวน 1 คน นักวิชาการชำนาญการ จำนวน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 1 คน ประชาชนประชาชนบ้านอุเส ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 5 คน ประชาชนบ้านบาโงงจียา ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 5 คน ประชาชนบ้านทุ่งเหียง ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 5 คน

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้มีพื้นที่ในการวิจัยคือเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

1.4.4 การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาในการศึกษา 4 เดือน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน-กันยายน พ.ศ2568

### 1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ (ถ้ามี)

**ยุโป** หมายถึง ชุมชนพหุวัฒนธรรม มีรากฐานความสัมพันธ์เชิงเครือญาติทำให้ผู้คนในสังคมมีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ระหว่างกัน ในอดีตชาวบ้านชุมชนยุโปนับถือศาสนาอิสลาม การตั้งชื่อชุมชนมาจากต้นไม้ชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านเรียกว่า ต้นชูโป เป็นภาษามลายูท้องถิ่น มีในชุมชนเป็นจำนวนมาก จึงเรียกชื่อหมู่บ้านตามต้นไม้ว่า บ้านชูโป กันเรื่อยมา ต่อมาเมื่อมีชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธ ได้เข้ามาอาศัยมากขึ้นและได้เรียก บ้านชูโป เพี้ยนตามสำเนียงใหม่ว่า บ้านยุโป หรือตำบลยุโป ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า ต้นมะไฟ

**อุทกภัย** หมายถึง ภาวะที่น้ำท่วมหรือน้ำไหลล้นจากทางน้ำปกติ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หรือแหล่งน้ำอื่นๆ ท่วมทันพื้นที่ที่โดยปกติแล้วไม่จมอยู่ใต้น้ำ. อุทกภัยเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ฝนตกหนักต่อเนื่อง น้ำทะเลหนุนสูง หรือแม้แต่การพังทลายของเขื่อน

**ระบบการจัดการ** หมายถึง การบริการบริหารจัดการน้ำท่วม ของตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

**เทศบาลตำบลยุโป** หมายถึง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งมีฐานะเป็นเทศบาลตำบล ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

### 1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทราบระบบการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

1.6.2 ทราบปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมการรับมือปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

1.6.3 ได้รู้ถึงปัญหาและข้อเสนอแนะของประชากรในพื้นที่ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พื้นที่ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีน้ำท่วมขัง เป็นพื้นที่รองรับน้ำ ในทุกๆปีตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ประสบภัยด้านน้ำท่วม บางพื้นที่มีน้ำท่วมขังระดับน้ำ เยอะ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ประสบปัญหาแบบเลี่ยงไม่ได้ ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและความเสียหายต่อทรัพย์สิน อาคาร บ้านเรือน บ้านเรือนไม่แข็งแรงอาจถูกกระแสน้ำที่ไหลเชี่ยวพัด ความเสียหายด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนขณะเกิดอุทกภัย ขาดน้ำสะอาดในการอุปโภคบริโภค ขาดความสะอาดด้านห้องน้ำห้องส้วม ทำให้เกิดโรคระบาด เช่น โรคน้ำกัดเท้า รวมทั้งโรคเครียดจากความวิตกกังวลขณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์และ ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ โดยมีเนื้อหาแนวคิดทฤษฎีดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับภัยพิบัติ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ
- 2.3 บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### แนวคิดเกี่ยวกับภัยพิบัติ

กฤตภาส รัฐเสวะ (2558) แนวทางการเฝ้าระวัง ป้องกัน และบรรเทาอุทกภัยเชิงบูรณาการบ้านเปียงกอก อำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาสภาพของพื้นที่เสี่ยงภัยอุทกภัยในบริเวณบ้านเปียงกอก อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่และ 2) เพื่อวิเคราะห์และหาแนวทางที่เหมาะสมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และบรรเทาอุทกภัยเชิงบูรณาการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานบ้านเปียงกอก อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวแทนของภาคประชาชนหน่วยงานราชการ องค์กรการบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานภาคเอกชน ที่อยู่อาศัยปฏิบัติงานในชุมชนบ้านเปียงกอก หมู่ที่ 6 ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชนิด คือ แบบสำรวจพื้นที่เสี่ยงเกิดอุทกภัย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแนวทางการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2550) สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีมาเป็นสาธารณภัย ไม่ว่าจะเกิดมาจากธรรมชาติ หรือมีผู้กระทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนและของรัฐพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (2548) ได้ให้ความหมายว่าสาธารณภัย หมายถึงภัยที่เกิดแก่คนหมู่มาก เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม

Parish (อ้างถึงใน ไพบูลย์ โสสุนทร, 2527) ได้ให้ความหมายว่าสาธารณภัย หมายถึงเป็นการระบอบหรือแพร่กระจายของอุบัติเหตุซึ่งมีคนบาดเจ็บหนัก หรือตายมากกว่า 25 คนขึ้นไป Skeet (อ้างถึงใน ไพบูลย์ โสสุนทร, 2527) ได้ให้ความหมายว่าสาธารณภัย หมายถึง ภัยหรือเหตุการณ์ที่สำคัญซึ่งทำให้สภาพการดำเนินชีวิตที่ปกติในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างกะทันหัน มีผลทำให้ประชาชนต้องขาดที่พึ่งและได้รับความทุกข์ เกิดความจำเป็นรีบด่วนเกี่ยวกับอาหาร ที่พักอาศัย เสื้อผ้า การดูแลทางการแพทย์ การคุ้มกันและสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพอื่น ๆ จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า สาธารณภัยประกอบด้วยประเด็นความหมายสำคัญต่างๆ ดังต่อไปนี้ 1. สาธารณภัย คือ ภัยที่เกิดแก่คนหมู่มาก 2. สาธารณภัยเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่อย่างกะทันหัน หรือค่อยๆ เกิดขึ้น 3. สาธารณภัยเป็นอันตรายต่อชีวิตและร่างกายของประชาชน 4. สาธารณภัยสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ 5. สาธารณภัยเมื่อเกิดภัยขึ้นแล้ว ผู้ประสบภัยต้องการความช่วยเหลือในสิ่งจำเป็น

#### พื้นฐานอย่างรีบด่วน

เศกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ (2553:16) ได้ให้นิยามคำว่า สาธารณภัย เป็นเหตุการณ์ที่อุบัติขึ้นทั้งโดยจากปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือเกิดโดยฝีมือมนุษย์ อาจเกิดอย่างฉับพลันหรือค่อยเป็นค่อยไปซึ่งส่งผลกระทบต่อเสียหายขนาดใหญ่ต่อชุมชนและต้องการการเข้าดำเนินการช่วยเหลือเยียวยา และแก้ไขโดยวิธีการพิเศษ

ปรีชา มาฆะเซ็นต์ (2554:26) ภัยหรือเหตุการณ์ที่สำคัญ ซึ่งทำให้สภาพการดำเนินชีวิตที่ปกติในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างกะทันหัน มีผลทำให้ประชาชนต้องขาดที่พึ่งและได้รับความทุกข์ เกิดความจำเป็นเร่งด่วนเกี่ยวกับอาหาร ที่พักอาศัย เสื้อผ้า การดูแลทางการแพทย์ การคุ้มกันและสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพอื่นๆ

ชาร์ลอตท์ เบทสัน และ แอดเวท เจ. เคร (Charlotte Benson and Edward J. Clay :2004) กล่าวว่า "ภัยพิบัติ" หมายถึง เหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นเหตุการณ์อันตรายส่งผลกระทบต่อชุมชนและสภาพทางภูมิศาสตร์โดยทำให้ชุมชนจมอยู่ในภาวะที่ไม่มั่นคงและเสี่ยงภัยเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายเป็นอย่างมาก นอกจากนี้การที่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติต้องอพยพย้ายออกจากชุมชนจะทำให้โครงสร้างของชุมชนเปลี่ยนไป

ปรีชา มาฆะเซ็นต์ (2554 : 31) ได้อธิบายว่าสาธารณภัยหมายถึงเป็นการระบอบหรือแพร่กระจายของอุบัติเหตุซึ่งมีคนบาดเจ็บหนักหรือตายมากกว่า 25คนขึ้นไป

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2550) สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดในสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะ เกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใดซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ชีวิตและ

ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศแลวินาศกรรมด้วย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2550)

เศกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ (2553 : 34) การจัดการสาธารณภัย เป็นการหาความรู้จากสาขาในการร่วมกันสังเกตและวิเคราะห์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นโดยมีเป้าประสงค์ในการปรับปรุงให้วิกฤตดีขึ้น โดยกระบวนการป้องกัน (Prevention) การบรรเทา (Mitigation) การเตรียมการ(Preparedness) การตอบสนองอย่างฉุกเฉิน (Emergency Response) และการฟื้นฟู (Recovery) ในการจัดการสาธารณภัยนั้นจะประกอบด้วยขั้นตอนหลายขั้นตอนซึ่งขึ้นอยู่กับกฎระเบียบ วิธีการบริหาร งบประมาณ และวัฒนธรรมของการบริหารในสังคมนั้น ๆ ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันในขั้นตอนแต่หลักการสำคัญ ๆ จะไม่แตกต่างกันมากนัก ขั้นตอนสำคัญ ๆ ได้แก่ 1) การป้องกัน (Prevention) หมายถึง มาตรการการดำเนินการเพื่อไม่ให้ภัยพิบัติมีโอกาสเกิดขึ้นได้ 2) การเตรียมความพร้อม (Preparedness) หมายถึง มาตรการที่ช่วยให้ชุมชนสามารถรับกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือเกิดความเสียหายน้อยที่สุด 3) การช่วยเหลือในขณะเกิดภัยพิบัติหรือการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Response) หมายถึง การดำเนินการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เกิดอันตรายน้อยที่สุดในขณะที่กำลังเกิดสาธารณภัย 4) การฟื้นฟู (Recovery) หมายถึง มาตรการในการดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้กลับมาใช้ชีวิตที่ดีเหมือนเดิมหรือดีกว่าเดิม ในเรื่องของขั้นตอนในการจัดการสาธารณภัยนั้นอาจจะพบว่าในบางแห่งจะมีขั้นตอนบางอย่างเพิ่มขึ้น เช่น การบรรเทาความเสียหาย (Mitigation) ซึ่งหมายถึง มาตรการที่จะช่วยลดขนาดของความรุนแรงให้อยู่ในระดับที่เสียหายน้อยลง รวมทั้งเรื่องของการพัฒนา (Development) ภายหลังมีการฟื้นฟู (Recovery) เพื่อให้เห็นว่าภายหลังจากการฟื้นฟูแล้วจะดำเนินการอย่างไรให้สภาพชุมชนดีขึ้น โดยป็นในลักษณะของโครงการระยะยาว

กล่าวโดยสรุป ภัยพิบัติคือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด ก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อชุมชนสังคมเกิดความสูญเสีย เป็นวงกว้างทั้งต่อบุคคล ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม มากเกินกว่าที่ชุมชนจะปรับตัวรับมือโดยใช้ทรัพยากรของตนเองได้ภัยพิบัติเป็นกระบวนการความเสี่ยง ซึ่งเป็นผลจากอันตราย สภาวะการณ์ที่เปราะบาง และขาดมาตรการในการลดผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยง อย่างไรก็ตามภัยพิบัติเป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงมากกว่าภาวะฉุกเฉินโดยชุมชนไม่สามารถรับมือได้ จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก สภาวะที่ระบบการทำงานของชุมชนหรือสังคมได้รับการกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงเป็นสาเหตุให้เกิดการสูญเสียชีวิตทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เกินกำลังความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบจะจัดการได้โดยใช้ทรัพยากรของตนเองที่มีอยู่ และภัยพิบัติเป็นกระบวนการของความเสี่ยงซึ่งเป็นผลมาจากการรวมตัวกันของภัย สภาพความล่อแหลม และความสามารถหรือมาตรการที่ไม่เพียงพอที่จะลดผลด้านลบของความเสี่ยงนั้นได้

### แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2527) กล่าวโดยสรุป ความหมายของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมายถึง การป้องกันหรือการระงับภัยโดยทำให้ภัยสงบลงโดยเร็ว หรือลดอันตรายให้น้อยลง และช่วยทำให้ความยากลำบากความพิบัติ และความเดือดร้อนต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ลุล่วงหรือหมดไป ประเภทของสาธารณภัยประเภทของสาธารณภัย การแบ่งแยกประเภทของสาธารณภัยแบ่งออกได้ 2 ประเภทใหญ่ๆตามลักษณะของการเกิดภัย ได้แก่ สาธารณภัยธรรมชาติและสาธารณภัยมนุษย์ ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527) 1. สาธารณภัยธรรมชาติ (Natural Disaster) เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมักเกิดขึ้นตามฤดูกาลเป็นส่วนใหญ่ แต่บางครั้งก็เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ชีวิต ร่างกาย จิตใจ และความมั่นคงของชาติ สาธารณภัยจากธรรมชาติ ได้แก่ สาธารณภัยเรังอุสูนิมวิทยา (Moccological Disssser) เป็นธาธารณภัยที่เกิดที่เเกิดตามฤดูกาลเป็นส่วนใหญ่ และเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เช่นวาทภัย เป็นภัยที่เกิดจากตรงสมและพายุ เช่น พายุลีเปรสชั่น พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่น ซึ่งพายุไต้ฝุ่นมีอำนาจทำลายสูง สามารถทำให้ต้นไม้ถอนรากถอนโคน บ้านพัง ระเนระนาด เสาไฟฟ้าล้มเสียหายได้ ฯลฯอากาศหนาวผิดปกติ เช่น ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศอุณหภูมิต่ำลงใกล้ศูนย์องศาเซลเซียสคลื่นความร้อน ทำให้อากาศร้อนผิดปกติในประเทศเขตร้อน ทำให้ผู้ป่วยเป็นโรคหัวใจเสียชีวิตมากขึ้นฝนแล้ง ทำให้ข้าวและพืชผลทางการเกษตรเสียหายมาก เกิดความขาดแคลนและอดอยาก เป็นต้นเหตุของทุพภิกภัยอย่างหนึ่ง 2. สาธารณภัยตามสภาพภูมิประเทศ (Topological Disaster) เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นตามลักษณะ หรือสภาพภูมิประเทศ สาธารณภัย

พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (2522) ให้ความหมายของ "ภัยพิบัติ" หรือ "สาธารณภัย" ว่าหมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ตลอดจนภัยอื่นๆ ที่มาเป็นสาธารณะไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ หรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้นซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือรัฐ

พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (2550) ให้ความหมายของ "ภัยพิบัติ" หรือ "สาธารณภัย" ว่าหมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดในสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชนไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใดซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศและวินาศกรรมด้วย ดังนั้นพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนปี 2550 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบันนี้ให้ความหมายของ "ภัยพิบัติ" ที่กว้างขึ้นโดยครอบคลุมถึงโรคระบาดและการก่อวินาศกรรม ซึ่ง

ตรงกับสถานการณ์ในปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามความหมาย ของ "ภัยพิบัติ" ในพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนั้น ก็ยังคงให้ความสำคัญกับผลกระทบ และความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนเป็นจำนวนมาก

กล่าวโดยสรุปการจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้มีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นภัยพิบัติที่เกิดจากที่มนุษย์เป็นผู้ก่อขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เช่น กรณีเหตุการณ์เพลิงไหม้ซานติก้าผับ และเสื่อป่าพลาซ่า เป็นต้น หรือเกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติที่ไม่อาจคาดเดาได้หรือไม่ก็ตาม เช่น กรณี เหตุการณ์ สึนามิ โคลนถล่ม น้ำท่วมและภาวะโลกร้อน ในปัจจุบัน เป็นต้น ดังนั้นการบริหารจัดการที่มีความพร้อมและเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบจะมีส่วนช่วยเหลือประชาชนก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุเป็นอย่างยิ่ง Provan และMilward (2563) กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือในการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐจำเป็นที่จะต้องสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่ายใน 3 ระดับ ซึ่งได้แก่ การสร้างความร่วมมือในระดับชุมชน ระดับเครือข่าย และระดับหน่วยงาน ถึงแม้ว่าทั้ง 3 ระดับ จะมีความเชื่อมโยงกันหากแต่ในการประเมินประสิทธิภาพนั้นในแต่ละระดับก็จะมีเกณฑ์ในการประเมินของตัวเองโดยเขากล่าวว่าเกณฑ์ที่เหมาะสมในการประเมินประสิทธิภาพของระดับหนึ่งอาจจะเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับอีกระดับหนึ่ง โดยที่เครือข่ายทั้ง 3 ระดับ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เครือข่ายทางสังคมยังหมายรวมถึง การบูรณาการของพลเมืองท้องถิ่น

### **บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และมีบทบาทสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะที่ดีแก่ประชาชน ทั้งนี้บทบัญญัติของพ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภายในพื้นที่ นอกจากนี้ พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นในพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่นและมีหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้มติคณะรัฐมนตรีในปี 2552 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนเตรียมการป้องกันและลดผลกระทบจากภัยพิบัติ แผนปฏิบัติการเตรียมความพร้อมรับภัย แผนปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน และแผนปฏิบัติการการจัดการหลังเกิดภัย จากกฎหมายและระเบียบกฎหมายเกณฑ์ข้างต้น สะท้อนถึงความรับผิดชอบที่ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการดำเนินการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งด้านการจัดการอุทกภัย โดยเป็นการกำหนดและวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยในพื้นที่ การปฏิบัติการช่วงก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และหลังจากเกิดภัย ตลอดจนการระบุตำแหน่งของศูนย์พักพิงชั่วคราว การจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ความ

รับผิดชอบของหน่วยงานภายในองค์กร และช่องทางการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะแก่ประชาชน (วารสารการเมืองการปกครอง , 2561)

"ภัยพิบัติ" เป็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นแล้วสร้างความเสียหายต่อมวลมนุษยชาติ ในปัจจุบันประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ต้องเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติหลายครั้งในรอบทศวรรษที่ผ่านมา หน่วยงานรัฐในทุกระดับจึงต้องแสวงหาแนวทางการจัดการภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดความสูญเสียที่เกิดขึ้น การจัดการภัยพิบัติในระดับพื้นที่ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักในการบริหารจัดการ ปัจจัยสำคัญในการจัดการภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพ คือ ความเป็นอิสระในการดำเนินการและการกระจายอำนาจ กระนั้นในบริบทการจัดการภัยพิบัติระดับพื้นที่ของไทยปรากฏลักษณะของระบบราชการแบบรวมศูนย์ซึ่งเห็นได้อย่างเด่นชัดในรัฐบาล คสช. และสืบเนื่องมากระทั่งปัจจุบัน บทความขึ้นนี้มุ่งศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการภัยพิบัติผ่านหลักการกระจายอำนาจและการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ โดยทำการวิเคราะห์ทั้งคำสั่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้องและมีแนวโน้มรวมศูนย์อำนาจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดการภัยพิบัติในระดับพื้นที่ ข้อเสนอแนะจากบทความขึ้นนี้ คือ รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็ต้องเร่งพัฒนาขีดความสามารถของท้องถิ่นให้สามารถดำเนินการตามกลไกการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุวิษญา จันทรปิฎก , 2567)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความชอบธรรมภายใต้รัฐธรรมนูญในฐานะที่เป็นองค์กรหลักในการจัดทำบริการสาธารณะแก่ประชาชนและให้สิทธิแก่ชุมชนท้องถิ่นในการรักษาซึ่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งบทบัญญัติของ พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ภายในพื้นที่ นอกจากนี้ พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบ ในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่นและมีหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งตามมติคณะรัฐมนตรีในปี 2552 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนเตรียมการป้องกันและลดผลกระทบจากภัยพิบัติ แผนปฏิบัติการเตรียมความพร้อมรับภัย แผนปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน และแผนปฏิบัติการจัดการหลังเกิดภัย ( ไททัศน์ มาลา , วลัยพร ชินศรี , วิไลลักษณ์ เรืองสม , 2558)

กล่าวโดยสรุป บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หมายถึง หน้าที่ ภารกิจ และขอบเขตความรับผิดชอบ ที่องค์กรในระดับท้องถิ่นได้รับมอบหมายตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ทั้งในด้าน การบริหารราชการ การเงิน การวางแผนพัฒนา และการให้บริการสาธารณะ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเอง

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องแนวทางการเฝ้าระวังป้องกัน และบรรเทาอุทกภัยเชิงบูรณาการ บ้านเปียงกอก อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำมาใช้กำหนดกรอบแบบแนวคิด และแนวทางในการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์และมีประโยชน์แก่ประชาชนผู้ประสบอุทกภัยบ้านเปียงกอก อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด ในส่วนนี้ ผู้วิจัยขอเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังต่อไปนี้

ชูเพีย ดอเลาะ, รุสนา สาและ, อาติอนัน แซงเงาะ (2566) ศึกษาการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปทุมดี อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี โดยใช้แนวคิดวัฏจักรของภัยพิบัติ (Disaster Cycle) ซึ่งแบ่งการจัดการออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ก่อนเกิดอุทกภัย ซึ่งประกอบด้วย การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาภัย การเตรียมบุคลากรและเครื่องมือ การขุดลอกคลองและกำจัดวัชพืชเพื่อเพิ่มความเร็วในการระบายน้ำ การสำรวจพื้นที่เสี่ยง และการเตรียมที่พักพิงชั่วคราวและคันกันน้ำในพื้นที่เสี่ยง 2) ขณะเกิดอุทกภัย รวมถึงการแจกจ่ายถุงยังชีพให้แก่ประชาชนอย่างทันท่วงที การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ การประกาศแจ้งเตือนประชาชน และการตั้งชุดเคลื่อนที่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวมถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและชุมชนเพื่อประสานการช่วยเหลือ 3) หลังเกิดอุทกภัย ซึ่งประกอบด้วย การฟื้นฟูจิตใจและการเยียวยาประชาชน การกำจัดขยะและวัชพืชที่ติดมากับน้ำท่วม การให้บริการทางการแพทย์ การซ่อมแซมบ้านที่ได้รับ ความเสียหายจากอุทกภัย การจัดสรรเครื่องสูบน้ำเพื่อลดน้ำท่วมในพื้นที่ และการจ่ายค่าชดเชยความเสียหายและวัสดุซ่อมแซมบ้าน เพื่อให้การฟื้นฟูชุมชนและการช่วยเหลือเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษานี้พบว่าการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปทุมดี อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ดำเนินการตามแนวคิดวัฏจักรของภัยพิบัติ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ก่อนเกิดอุทกภัย มีการวางแผนป้องกันและบรรเทาภัย ประชุมร่วมกับประชาชนเพื่อหาแนวทางรับมือ จัดเตรียมบุคลากรและอุปกรณ์ ขุดลอกคลองและกำจัดวัชพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำ ขณะเกิดอุทกภัย มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ แจกจ่ายถุงยังชีพให้แก่ประชาชนอย่างทันท่วงที ตั้งชุดเคลื่อนที่เร็วเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ประกาศแจ้งเตือนสถานการณ์ และสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและชุมชนเพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

หลังเกิดอุทกภัย ดำเนินการฟื้นฟูจิตใจและเยียวยาผู้ประสบภัย จัดการกำจัดขยะและวัชพืชที่มากับน้ำท่วม ให้บริการทางการแพทย์ ซ่อมแซมบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหาย จัดสรรเครื่องสูบน้ำเพื่อลดน้ำท่วมขัง และมอบค่าชดเชยและวัสดุซ่อมแซมบ้าน เพื่อให้การฟื้นฟูชุมชนเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงสุด

มูฮัมหมัดราฟิด สะมะแอ,รุฟาเอ ยีตาเยะ, จันจิรา ยีรัน (2567) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการปัญหาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนพื้นที่ตำบลกอลำ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลกอลำ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานีและ 2) เพื่อศึกษาขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัย ตำบลกอลำ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1)นายกองค์การบริหารส่วนตำบลกอลำ จำนวน1 คน 2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกอลำ จำนวน 1 คน 3) หัวหน้าหน่วยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 1 คน 4) ผู้ใหญ่บ้านตำบลกอลำ จำนวน 5 คน, และ5) ประชาชน จำนวน 10 10 คน รวมทั้งหมด18คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความข้อสรุปแบบอุปนัย เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิด ขึ้นมาวิเคราะห์

ผลวิจัยพบว่า การศึกษาจำแนกเป็น 2 วัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลกอลำ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบรรเทา มีแผนป้องกันภัย 3ระยะ คือ ระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยและหลังเกิดภัย 2) ด้านการเตรียมการ มีการให้ข้อมูลประชาชนเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนเกิดอุทกภัย 3) ด้านการสู้ภัย มีการแจ้งเตือนอุทกภัยผ่านระบบเสียงตามสาย เพื่อสื่อสารและแจ้งข่าวสารให้กับประชาชน และ4) ด้านการฟื้นฟู มีการฟื้นฟูสภาพจิตใจ ฟื้นฟูอาชีพ ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในพื้นที่

วัตถุประสงค์ที่ 2 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การร่วมคิดและรับฟัง ประชาชนเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมคิดและรับฟังแผนการเผชิญอุทกภัย 2) การร่วมตัดสินใจ ประชาชนมีตัวแทนเข้าร่วมในการประชุมเพื่อให้มีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันอุทกภัย 3) การร่วมปฏิบัติ ประชาชนมีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มักเกิดน้ำท่วมบ่อย และ4) การติดตามและประเมินผลประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้าของโครงการซ่อมแซมถนน ผ่านเว็บไซต์ หรือสื่อโซเชียลขององค์การบริหารส่วนตำบลกอลำ

คณะทำงานสังเคราะห์บทเรียนการรับมืออุทกภัย 2554 (2555) ได้ทำการสังเคราะห์บทเรียนการรับมืออุทกภัยเพื่อแปรรูปอุทกภัยพ.ศ. 2554 ให้เป็นโอกาสระหว่างเดือนพฤษภาคมและมิถุนายน 2555 คณะทำงานสังเคราะห์บทเรียนฯได้สืบค้นหลักฐานจากแหล่งต่างๆทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการแล้วประชุมคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์เรียบเรียงเป็นรายงาน 2

รอบปรับแก้ร่างรายงานอีก 2 รอบจนได้รายงานฉบับนี้จากหลักฐานที่ค้นพบบ่งชี้ว่าระบบบริการสุขภาพไทย ณ ปัจจุบันมีความพร้อมในระยะก่อนเกิดภัยน้อยที่สุดรองลงมาคือการตอบโต้เมื่อเกิดภัยและการฟื้นฟูโดยลำดับโดยที่ความพร้อมด้านการแพทย์มีมากกว่าด้านการสาธารณสุขสอดคล้องในยามปกติที่ระบบบริการการแพทย์เข้มแข็งมากกว่าระบบบริการสาธารณสุขเพราะประวัติศาสตร์การพัฒนามุ่งเน้นการรักษามากกว่าการป้องกันส่งเสริมสุขภาพจุดเด่นของระบบที่มีอยู่ในด้านบริการสาธารณสุขคือระบบเฝ้าระวังโรคของกรมควบคุมโรคที่สามารถแจ้งเตือนภัยโรคระบาดได้ครอบคลุมทั่วประเทศผ่านสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและยังพยายามผสมผสานกิจกรรมเฝ้าระวังโรคในหน่วยแพทย์ต่างๆ ในด้านการแพทย์คือความยืดหยุ่นของเครือข่าย รพ.ในภูมิภาคของกระทรวงสาธารณสุขที่สามารถรองรับคนไข้จาก รพ.ใน กทม. และไม่มีสถานพยาบาลใดในพื้นที่น้ำท่วมเสียหายจนต้องยุติบริการโดยสิ้นเชิงและประการสุดท้ายการฟื้นฟูสถานพยาบาลหลังน้ำท่วมเป็นไปอย่างค่อนข้างราบรื่นโอกาสพัฒนาที่สำคัญมากคือความชัดเจนของกลไกเจ้าภาพในส่วนกลางของกระทรวงสาธารณสุขในลักษณะบริหารจัดการภาพรวม(การแพทย์และการสาธารณสุข) ได้ครบถ้วนตั้งแต่การวางแผนการซ่อมแผนการดำเนินแผนกำกับติดตามและประเมินผลการพัฒนาระบบสารสนเทศรวมทั้งกระตุ้นความตื่นตัวในทุกระดับทุกพื้นที่ทุกภาคส่วนได้อย่างต่อเนื่องทั้งในยามปกติและเมื่อเกิดภัยพิบัติบทเรียนที่ผ่านมาชวนให้เชื่อว่าความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่องของกลไกเจ้าภาพส่วนกลางของกระทรวงสาธารณสุขจะเป็นจุดตั้งต้นสืบสานความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่องของกลไกเจ้าภาพส่วนอื่นๆและนำไปสู่ความพร้อมในทุกระยะโดยลำดับการทบทวนบทเรียนครั้งนี้ ประกอบกับองค์ความรู้ในสากลบ่งชี้ว่าองค์ประกอบสำคัญที่ให้หลักประกันความต่อเนื่องของกลไกเจ้าภาพ ได้แก่ 1. ระบบบันไดวิชาชีพและการพัฒนากำลังคนที่เกื้อหนุนการสืบสานความเชี่ยวชาญ 2. งบประมาณรองรับพันธกิจบริหารจัดการภาพรวมอย่างสม่ำเสมอ เพียงพอและคล่องตัว 3. การอภิบาลกลไกเจ้าภาพโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์โปร่งใสมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนและใช้ความรู้ชั้นนำ 4. ไม่เพียงระดับส่วนกลางความไม่ต่อเนื่องของบุคคลที่เชี่ยวชาญด้านการจัดการภัยพิบัติในทุกระดับน่าจะเป็นอุปสรรคสำคัญตั้งแต่การวางแผนโดยออกอาการในรูปความสับสนของการประสานงานการตัดสินใจสั่งการฉุกฉุนทุกขาดช่วงรองที่ดี

ธีระ สันติเมธี (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องแนวทางการบูรณาการการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษาภาพรวมของปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากร ด้านงบประมาณ และด้านระบบการทำงาน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุก ด้าน โดยมีปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากรมากที่สุด โดยเฉพาะบุคลากรขาดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผลการศึกษาภาพรวมของแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการพัฒนาระบบการทำงานมากที่สุดในประเด็นว่า ควรกำหนดสถานภาพของสำนักงานป้องกันและ

บรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานร่วมกับจังหวัด ตั้งแต่ระดับนโยบาย แผนงาน โครงการ ในลักษณะยุทธศาสตร์ การทำงานแบบบูรณาการของผู้ว่าราชการจังหวัด CEO ควรพัฒนาระบบการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย โดยเฉพาะการพิจารณาจ่ายเงินทดรองราชการช่วยผู้ประสบภัยให้รวดเร็วทันทีที่ประสบภัยพิบัติ

ขันติรักษ์ ตันติเฉลิม (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของข้าราชการสำนักโยธาธิการกลาโหม ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ความเข้าใจ ค่านิยม และกฎปฏิบัติ ด้านบทบาทในการปฏิบัติงานของหน่วย ด้านระเบียบปฏิบัติ ด้านการจัดองค์กร และด้านยุทธศาสตร์ และงบประมาณมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของข้าราชการสำนักโยธาธิการ

เกรียงไกร กิจประเสริฐ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนต่อการบริการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลบ้านแก่ง อำเภอธอน 1. สภาพปัญหาของประชาชนต่อการบริการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอธอน จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าปัญหาด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าปัญหาการจัดให้มีเงินสงเคราะห์สำหรับผู้ประสบสาธารณภัยอย่างถูกต้องเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2. ความต้องการของประชาชนต่อการบริการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลบ้านแก่ง อำเภอธอน จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จัดงบประมาณเพื่อการฟื้นฟูบูรณะสภาพเพื่อให้สิ่งที่ถูกทำลายหรือได้รับความเสียหายจากสาธารณภัยได้รับการช่วยเหลือแก้ไข ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมหรือดีกว่าเดิม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางต่อการบริการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอธอน จังหวัดอุดรธานี ด้านบุคลากร คือ ควรมีมนุษยสัมพันธ์ไม่เลือกปฏิบัติเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง รองลงมาคือ ควรมีความสามารถเฉพาะตัว และมีความชำนาญในการปฏิบัติงาน และควรมีการอบรมหรือการศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง ด้านอุปกรณ์ ควรจัดอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการให้บริการ อุปกรณ์ที่ใช้ควรมีประสิทธิภาพ และทันสมัย ระดับเพลิงต้องอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน และการเตรียมน้ำไว้ใช้ล่วงหน้าเสมอ คำนงงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสม ควรจัดงบประมาณเพื่อมาซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็น และทันสมัยต่อการให้บริการและงบประมาณที่ได้มาควรมานำมาพัฒนาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

พงษ์เผ่า เกษทอง (2550) ได้ทำการศึกษาการกำหนดจุดที่ปลอดภัยในการหนีภัยและเส้นทางหนีเพื่อแนะนำเสนอในการทำ Woodshap ซึ่งการจัดทำแผนซ้อมหนีภัยที่บริเวณหาดป่าตอง พบว่าประสบความสำเร็จในระดับมาก คือ การจัดทำแผนซ้อมหนีภัยสึนามิจะต้องให้สัมพันธ์กับการติดตั้งหอเตือนภัยที่หาดป่าตอง ซึ่งได้ดำเนินการแล้วเสร็จตามแผนที่วางไว้ ในส่วนของการซ้อมแผนอพยพหนีไปใน

ที่ที่ปลอดภัยนั้น นายสมิทธ ธรรมสโรช ได้ให้คำปรึกษาว่าจะต้องดำเนินการให้เสร็จภายในครึ่งชั่วโมง ซึ่งในส่วนของป่าตองนั้นได้มีการแบ่งโซนการอพยพหนีภัยไว้ทั้งหมด 7 โซน เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว

พรสราง เกาตะกู (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม พบว่า 1. ความรู้เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ความภาคภูมิใจในตนเองการได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล การทำงานเป็นทีม และการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อยู่ในระดับมาก 2. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนต่างกัน มีการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพหลักต่างกัน มีการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน 3. การทำงานเป็นทีม สามารถทำนายการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ร้อยละ 54.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $\alpha = 0.01$  ชัยศรี มีพัฒน์ (2550) ได้ทำการศึกษาการกำหนดงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลไม้เรียง พบว่า หากศูนย์ อปพร. ที่ให้ความช่วยเหลือประสงค์จะขอรับการสนับสนุนงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายก็ให้เทศบาลตำบลไม้เรียง โดยสำนักงานปลัดเทศบาลพิจารณาให้ การสนับสนุน คือ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นสำหรับเครื่องจักรกลและยานพาหนะที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลา ค่าใช้จ่ายในการเดินทางสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ออกปฏิบัติงาน และในด้านความพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ เจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนให้ครบถ้วนทุกหน้าที่ ชักซ้อมฝึกซ้อมอบรมและกำหนดวิธีการปฏิบัติตามหน้าที่และขั้นตอนต่างๆ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ จัดตั้งผู้เชี่ยวชาญหรือเจ้าหน้าที่ ส่วนราชการ หน่วยงานและองค์การที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน หรือความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามแผน การจัดทำแผนการปฏิบัติและมีการ ชักซ้อมตั้งแต่ยามปกติ เพื่อให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติได้ทันทีเมื่อมีเหตุเกิดขึ้น กำหนดแนวทาง และดำเนินการใช้การส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ รวมถึงระบบการกระจายข่าวท้องถิ่น จัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และประชาชน ให้ประชาชนรู้จักการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระบบการเตือนภัยต่างๆ การปฐมพยาบาลและการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ จากการศึกษาประชาชนดังกล่าว ทำให้ได้แนวทางเกี่ยวกับจัดหาอุปกรณ์และการเตรียมจัดหาอุปกรณ์เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้สมบูรณ์ขึ้น

ธนภฤต โพธิ์ทอง(2556) ผลกระทบจากการก่อสร้างคันดินป้องกันน้ำท่วมนิคม อุตสาหกรรมต่อชาวบ้านที่อาศัยบริเวณนอกคันดิน: กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมบ้านหว่า (ไฮเทค)จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา. การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยที่มีความแตกต่างกับผลกระทบ แนวทางการแก้ไข ความต้องการของชาวบ้านจากการก่อสร้างคันดินป้องกันน้ำท่วมนิคมอุตสาหกรรมบ้านหว้า (ไฮเทค) ต่อชาวบ้านที่อาศัยบริเวณนอกคันดิน โดยใช้วิธีการสอบถามสัมภาษณ์ชาวบ้าน 9 หมู่บ้านที่อาศัยอยู่ในรัศมี 5 กิโลเมตรจากนิคมอุตสาหกรรมบ้านหว้า (ไฮเทค) รวมทั้งสิ้น 299 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า มีชาวบ้านที่อาศัยนอกคันดินได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างคันดินป้องกันน้ำท่วมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.37 โดยมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.41 ทั้งนี้ ปัจจัยที่มีความแตกต่างกับผลกระทบ ได้แก่ ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย โดยพื้นที่ใกล้นิคมฯ ไม่เกินรัศมี 1 กิโลเมตร จะได้รับผลกระทบมากกว่าพื้นที่ในรัศมีอื่นและด้านการประสบปัญหาน้ำท่วมปี 2554 โดยชาวบ้านที่ถูกน้ำท่วมในระดับมาก จะมีระดับผลกระทบมากกว่าชาวบ้านที่ถูกน้ำท่วมในระดับอื่นซึ่งชาวบ้านมีความกังวลว่าการก่อสร้างคันดินจะทำให้ น้ำจะท่วมมากขึ้น

ปรีชา ปิยจันทร์ (2554) การวิจัยเรื่องชุมชนกับการจัดการอุทกภัยปีพ.ศ.2554กรณีศึกษาชุมชนอยู่เจริญ เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร(อยู่เจริญโมเดล) เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพที่ใช้การสัมภาษณ์จากภาคีที่เกี่ยวข้อง 3 ภาคส่วน คือประธานชุมชนหรือผู้นำชุมชน ตัวแทนกรรมการชุมชนและตัวแทนของประชาชนที่มีบ้านพักอาศัยในชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนอยู่เจริญเป็นชุมชนเขตเมืองที่เป็นชุมชนของผู้มีรายได้ระดับปานกลางเป็นชุมชนที่ผู้อาศัยอพยพมาจากต่างจังหวัดทุกภูมิภาคเพื่อมาประกอบอาชีพในกรุงเทพมหานคร จึงทำให้เป็นชุมชนที่มีความคล่องตัวสูงในการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาชุมชน เพราะวิถีชีวิตเดิมมีการเอื้ออาทร มีจิตอาสาสูง จึงเป็นทุนที่สำคัญของชุมชน ดังนั้นการกอบกู้วิกฤตอุทกภัยจึงมีปัจจัยดังกล่าวนี้เป็นทุนที่สำคัญอย่างหนึ่งผลการวิจัย ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการอธิบาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพต่างๆของชุมชน อีกทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อ การบริหารจัดการชุมชนเพื่อค้นหาปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการชุมชนในภาวะวิกฤต

พฤษพงษ์ วิสุทธิ์ดวงดุขดี (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลแม่สาย โดยปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย สมรรถนะองค์การด้านการจัดการขยะ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม กรมีส่วนร่วมของธุรกิจซื้อขายของเก่าในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน การมีส่วนร่วมขององค์กรเอกชน การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงการมีส่วนร่วมของประชาชนพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน นโยบายการจัดการขยะของประเทศไทยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พบว่า เทศบาลตำบลแม่สาย ไม่สามารถ

ดำเนินการเก็บรวบรวม ขนย้าย และกำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งชุมชนยังขาดการจัดการขยะ ณ แหล่งกำเนิด นอกจากนี้ยังขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคม

บุญจง ขาวสิทธิวงษ์ (2539) ได้วิเคราะห์สาเหตุและปัญหาการจัดการวิกฤตการณ์น้ำของสังคมไทย โดยมีหัวข้อสำคัญคือ วิกฤตการณ์น้ำเน่าเสีย น้ำแล้งหรือขาดแคลน และวิกฤตการณ์น้ำท่วม โดยสาเหตุของน้ำท่วมนั้นมาจากการขาดแคลนพื้นที่เก็บกักน้ำ รวมถึงป่าไม้ที่เปรียบเสมือนเขื่อนตามธรรมชาติ สำหรับกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มเจ้าพระยาตอนล่าง อยู่ในเขตอิทธิพลของน้ำทะเล จึงทำให้ประสบทั้งปัญหาน้ำทะเลหนุน และน้ำเหนือไหลบ่าเมื่อรวมกับปัญหาแผ่นดินทรุด ยิ่งทำให้กรุงเทพมหานคร มีโอกาสประสบกับปัญหาน้ำท่วมที่ถี่ขึ้น และรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งการป้องกันสามารถทำได้โดยการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อให้อ่างรับน้ำกักน้ำและระบายน้ำ โดยการสูบน้ำจากเขตกรุงเทพฯ ขึ้นใน ออกไปยังเขตกรุงเทพฯ ขึ้นนอก ได้แก่ มินบุรี หนองจอก ลาดกระบังซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งกันมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาหาน้ำท่วม กรุงเทพมหานครในระยะยาวไว้ดังนี้ ชุดคลองลัดโพธิ์ เพื่อให้ น้ำไหลบ่าในแม่น้ำเจ้าพระยาไหลลงอ่าวไทยได้เร็วขึ้น, โครงการแก้มลิง โดยจัดหาพื้นที่รับน้ำขนาดใหญ่เพื่อรองรับน้ำ และกักเก็บไว้ใช้ในฤดูแล้ง, การป้องกันแผ่นดินทรุด, การสร้างเขื่อนสองฝั่งแม่น้ำเพื่อป้องกันน้ำจากแม่น้ำไหลเข้าท่วมพื้นที่ และการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้

คัมภีร์ คร้ามพิมพ์ (2544) ได้ศึกษาการจัดการปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่กรุงเทพมหานครพบว่าปัญหาน้ำท่วมเกิดจากการขาดการจัดการปัญหาที่ดี ซึ่งการจัดการปัญหาน้ำท่วมไม่สอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชนเมือง รวมทั้งการจัดการปัญหาน้ำท่วมในแต่ละพื้นที่ปกครองทำให้เกิดปัญหาที่พื้นที่ข้างเคียงจนเกิดเป็นความขัดแย้ง ดังนั้น จึงเสนอแนวทางการจัดการปัญหาน้ำท่วมในลักษณะของกลุ่มน้ำ แทนลักษณะเขตการปกครอง นอกจากนี้ยังได้เสนอให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อให้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน โดยมีกฎหมายรองรับและกำหนดอำนาจปฏิบัติงานให้ชัดเจน นอกจากนี้ยังได้เสนอให้นโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาน้ำท่วม ควรเน้นไปที่การบรรเทามากกว่าการป้องกันเต็มรูปแบบ ซึ่งรูปแบบนี้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่ามาตรการการใช้สิ่งก่อสร้างเพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วม

สมคิด บัวเพ็ง (2543) ได้รวบรวมข้อมูลที่เป็นสาเหตุของวิกฤตการณ์น้ำบาดาล และแผ่นดินทรุดในบริเวณกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ซึ่งมีสาเหตุมาจากการสูบน้ำบาดาลในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลมาใช้เป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2518 ที่มีการบันทึกไว้ว่ามีอัตราการใช้น้ำบาดาลถึง 700,000 ลูกบาศก์เมตร ปีพ.ศ. 2525 มีถึงประมาณวันละ 1.4 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดปรากฏการณ์แผ่นดินทรุดตัว ระหว่างปีพ.ศ. 2521-2530 พบว่ามีการทรุดตัวไปมากกว่า 70 เซนติเมตร ในเขตกรุงเทพฯ ฝั่งตะวันออกซึ่งเป็นสาเหตุให้เกินปัญหาน้ำท่วมตามมา

## กรอบแนวคิดการวิจัย

ระบบการจัดการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาล ตำบล  
ยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

1. ก่อนเกิดอุทกภัย
2. ระหว่างเกิดอุทกภัย
3. หลังเกิดอุทกภัย



แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการปัญหาอุทกภัยอย่างยั่งยืน  
ของเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

## บทที่ 3

### วิธีดำเนินการวิจัย

#### 3.1 วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการปัญหาอุทกภัยอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยและศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมการรับมืออุทกภัยและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการอุทกภัยอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจากการศึกษางานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของบุคคลในองค์กรและประชาชน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการปัญหาอุทกภัยอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

#### 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ รวมทั้งสิ้น 18 คน ดังนี้

1. ปลัดเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 1 คน
2. นักวิชาการชำนาญการ เทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 1 คน
3. สมาชิกสภาเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 1 คน
4. ประชาชนบ้านอุเส ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 5 คน
5. ประชาชนบ้านบาโงจียา ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 5 คน
6. ประชาชนบ้านทุ่งเหรียง ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 5 คน

#### 3.3 เครื่องมือในการใช้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการอุทกภัยอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลยุโปคือแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจากการศึกษางานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับ

ลักษณะของบุคคลในองค์กรและประชาชน ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ปลัดเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 1 คน นักวิชาการชำนาญการ จำนวน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 1 คน และประชาชน 3 หมู่ ได้แก่ หมู่บ้านอุเส จำนวน 5 คน หมู่บ้านบาโงจีจา จำนวน 5 คน หมู่บ้านทุ่งเหียง จำนวน 5 คน

โดยกระบวนการจัดทำแบบสัมภาษณ์ มีกระบวนการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทฤษฎีต่างๆและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์
2. กำหนดขอบข่ายของข้อมูลที่ต้องการให้ครอบคลุมกรอบการศึกษาค้นคว้า
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง
5. นำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้ว ลงไปเก็บข้อมูลกับประชาชนในงานวิจัยต่อไป

### 3.4 การทดสอบเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สร้างขึ้นจากการรวบรวมวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์และปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

### 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการวิจัยจากคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อติดต่อถึงนายกเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
- 2) ประสานงานถึงนายกเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เพื่อขออนุญาตในการศึกษาวิจัย
- 3) ผู้วิจัยเดินทางไปยังเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เพื่อพบกลุ่มประชากรและดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่ถูกคัดเลือกครบทุกคน
- 4) นำคำถามจากการสัมภาษณ์มาจัดเรียงข้อมูลและจัดทำเป็นเล่มสรุปการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลจากการศึกษาวิจัยหัวข้อแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการปัญหาอุทกภัยอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก การสัมภาษณ์ใช้วิธีการแบบโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ปลัดเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สมาชิกเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา นักวิชาการชำนาญการ กลุ่มตัวอย่างประชาชน รวมจำนวนทั้งหมด 18 คน เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

#### ส่วนที่ 1 ระบบการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลยุโป

##### 4.1 ก่อนเกิดอุทกภัย

ทางเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จะมีการแจ้งเตือนลักษณะอากาศและอุทกภัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนผู้อาศัยบริเวณใกล้แม่น้ำ พื้นที่เสี่ยงภัยต่ออุทกภัย น้ำป่าไหลหลาก และพื้นที่ลุ่มน้ำทรบ โดยให้ระมัดระวังอันตรายและความเสียหายที่เกิดขึ้น แจ้งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย ที่เกิดขึ้นในตลอดช่วงฤดูฝน ปี พ.ศ.2567

อย่างไรก็ตาม การเฝ้าระวังและการแจ้งเตือนภัย ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์อุทกภัย ได้มีการเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดีทั้งหน่วยงานราชการ ชุมชน มีการติดตามข่าวสารจากกรมอุตุนิยมวิทยาและกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ (กอนช.) ซึ่งได้วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์น้ำใน ลุ่มแม่น้ำปัตตานี พื้นที่เสี่ยงทรบ ล่วงหน้าและเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติ เปิดศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย จากเหตุอุทกภัย การเตรียมความพร้อม ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ได้มีการเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้า

ดังการสัมภาษณ์ประชาชนกล่าวว่า

“เทศบาลตำบลยุโป เป็นพื้นที่ราบลุ่มและเป็นพื้นที่รองรับน้ำของจังหวัดยะลา ก่อนที่จะระบายลงสู่แม่น้ำปัตตานีไหลสู่ทะเลปัตตานี พื้นที่ตำบลยุโปเป็นพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก จะมีอยู่ 2 หมู่ คือ หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งเหรียญ หมู่ที่ 3 บ้านบาโด เพราะว่าหมู่บ้าน 2 หมู่ เป็นหมู่บ้านที่ติดแม่น้ำปัตตานี ผลกระทบที่เกิดขึ้นของน้ำท่วมในพื้นที่ น้ำจะมาจาก 2 ทาง 1 น้ำเอ่อล้นจากแม่น้ำปัตตานี 2 น้ำที่ไหลจากเขื่อนบางลางลงผ่านทางลำพะยา ลำใหม่ พร่อน ทำสาป แล้วไหลผ่านมาทางยุโป

เป็นน้ำค้างพื้นที่” ปลัดเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา,(การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568)

“ขึ้นต่อก่อนเกิดอุทกภัยทางเทศบาลตำบลยุโป มีการเตรียมจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลยุโป มีนายกเทศมนตรีเป็นประธานศูนย์ มีปลัดเทศบาลตำบลยุโปเป็นรองประธานศูนย์ คณะกรรมการประกอบไปด้วย รองนายก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตามที่นายกมอบหมาย ผู้ที่เกี่ยวข้องมาประจำการที่ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยทั้งหมดเพื่อจะอำนวยความสะดวกเวลาเกิดอุทกภัยต่างๆ ศูนย์บรรเทาภัยสาธารณภัยตำบลยุโปเตรียมไว้เพื่อ หลังจากที่มีการจัดตั้งศูนย์จะมีการประชุมคณะกรรมการศูนย์พร้อมหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่ได้อยู่ในคณะกรรมการ เช่น อำเภอ ทางอำเภอจะมีปลัดอำเภอประจำตำบลเข้าร่วม มีทาง รพสต มีทาง สภตชะเอะ หน่วยกำลังต่างๆที่อยู่ในพื้นที่เข้าร่วมหมด จะมีการประชุมคณะกรรมการเพื่อที่ว่าจะได้เตรียมรับสถานการณ์ และมอบหมายภารกิจหน้าที่ เช่น ในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ให้รู้สถานการณ์ของกรมอุตุ ว่ามีแนวโน้มอย่างไร มีการเตรียมอพยพให้ได้เก็บข้าวของเคลื่อนย้ายผู้ป่วยติดเตียง ผู้สูงอายุ มีการเตรียมสถานที่พักพิงไว้ให้ ศูนย์พักพิงของเทศบาลตำบลยุโป จัดตั้งอยู่ที่เทศบาล โรงเรียนคณะราษฎร2 โรงเรียนบ้านยุโป ซึ่งจะรองรับประมาณ 400 - 500 คน มีการเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เรือ เสื้อชูชีพ อุปกรณ์ต่างๆในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ต้องมีการทำแผนในการเตรียมตัวรับมือ มีการขุดลอกขุดคลอง วัชพืชต่างๆที่กีดขวางทางเดินน้ำ มีวางท่อ และมีการเตรียมคนพละกำลัง มีการฝึกคนในการช่วยเหลือในการขับเรือ ฝึกคนนำทางเส้นทางน้ำเพราะเวลาที่เกิดอุทกภัยถนนมองไม่ออกเพราะน้ำสูง ต้องมีการจัดทำเส้นทางน้ำในการที่จะให้เรือเข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย”(ปลัดเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568)

“มี ปภ ทานรองผู้ว่ามาลงประชุมว่ายุโป อำเภอเมืองมีการเตรียมต้องการสนับสนุนเรื่องอะไรบ้าง ปภ.มีเป็นหน่วยงานหลักเป็นหน่วยงานหลักที่คอยช่วยเหลือ ในส่วนอุปกรณ์อย่างเช่น เรือ อำเภอก็มีการประสานและภาคเอกชน และเทศบาลนครยะลา อบจ. ก็มีการประสานในการช่วยเหลือแต่ในส่วนของน้ำมันเทศบาลตำบลยุโป เป็นคนออกทั้งหมด ชลประทานยะลาจะช่วยดูแลใน

เรื่องประทุระบายน้ำ ชลประทานปัตตานีดูแลในเรื่องเขื่อน มีหน่วยงานเอกชนในการประสานและมูลนิธิต่างๆที่เข้ามาช่วยเหลือ”( ปลัดเทศบาลตำบลโย อำเภอมือง จังหวัดยะลา, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568 )

“ทำแผนเผชิญเหตุการณอุทกภัย จังหวัดยะลา ปี พ.ศ.2567 และมีการจัดประชุมคณะกรรมการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อุทกภัยจังหวัดยะลา เพื่อประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ ข้อมูลการคาดการณ์ ในพื้นที่จากผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการฝึกอบรมการขับเรือให้แก่อาสาสมัคร ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น มีการสร้างความเข้าใจ การตระหนักรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับสธารณะภัยในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนได้มีการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ล่วงหน้า” ดอรอฮะ (นามสมมุติ) , (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2568 )

“ก่อนเกิดเหตุอุทกภัยได้เตรียมยกของขึ้นที่สูง เตรียมสิ่งของในการอุปโภคบริโภคไว้ก่อนน้ำท่วม จะเตรียมทุกปี ตั้งแต่เดือนตุลาคมคนในพื้นที่จะพากันเตรียมของต่างๆเพื่อจะที่จะได้ทันก่อนน้ำท่วม เพราะว่าที่โยปะเกิดอุทกภัยทุกปี แต่ระดับน้ำในแต่ละปีจะหนักไม่เท่ากัน”ซาฟิยาฮ (นามสมมุติ) , (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2568 )

**กล่าวโดยสรุป** ก่อนเกิดอุทกภัยเทศบาลตำบลโย อำเภอมือง จังหวัดยะลา มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ วาตภัย อุทกภัย มีการทำแผนเผชิญเหตุอุทกภัย จังหวัดยะลาปี พ.ศ.2567 จัดประชุมคณะกรรมการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อุทกภัยจังหวัดยะลา เพื่อประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ ข้อมูลการคาดการณ์ ในพื้นที่จากผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการแจ้งเตือนลักษณะอากาศและอุทกภัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนผู้อาศัยบริเวณใกล้แม่น้ำ พื้นที่เสี่ยงภัยต่ออุทกภัยน้ำป่าไหลหลาก และพื้นที่ลุ่มน้ำราบ โดยให้ระมัดระวังอันตรายและความเสียหายที่เกิดขึ้น และได้มีการเตรียมความพร้อม ด้านวัสดุอุปกรณ์ ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ได้มีการเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้า หากเกิดสถานการณ์สามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ได้อย่างท่วงทันที

#### 4.2 ขณะเกิดอุทกภัย

ทางเทศบาลจะมีการประชุมติดตามสถานการณ์อุทกภัยตลอดทั้งสัปดาห์จนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลายและเข้าสู่ภาวะปกติ แบ่งพื้นที่รับผิดชอบกรณีเกิดสถานการณ์อุทกภัยขึ้นในพื้นที่โดยบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แก้ไขปัญหาอุทกภัยใน พื้นที่และติดตามสถานการณ์ จัดตั้งกลุ่มไลน์

"ประชุมเตรียมมุกทักภัย" เพื่อการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรายงานสถานการณ์ประจำวันทุก วันให้ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยอำเภอ จัดตั้งจุดพักพิงชั่วคราว 2 จุด จุดที่1. รร.บ้านยุโป รองรับได้ 200 ราย จุดที่2.เทศบาลตำบลยุโป รองรับได้200 ราย จัดตั้งโรงครัว มี 3 จุด จุดที่1 ม.1 เทศบาลตำบลยุโป จุดที่2 ม.4 บ้านทุ่งยามู จุดที่ 3 ม.6 บ้านป่อเจ็ดลูก

ดังการสัมภาษณ์ประชาชนกล่าวว่า

“ขั้นตอนในการเฝ้าระวังในเกิดเหตุ ทางเทศบาลจะทำงานร่วมกับประชาชน เพราะว่าคนในพื้นที่น้อย ไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนย้ายรถมอเตอร์ไซด์ สัตว์เลี้ยง ต่างๆ จุดในที่มีตทางเทศบาลจะเพิ่มไฟให้เฉพาะจุด จะมีการกั้นถนนเป็นบางจุด พร้อมมีคนเฝ้า24ชั่วโมง เพราะคนที่ไม่ใช่คนในพื้นที่ไม่รู้เส้นทางในการจราจร มีการอำนวยความสะดวกในเรื่องเส้นทาง ในส่วนของการเฝ้าระวังในเรื่องทรัพย์สิน ร่วมกับทางชุมชน ทางเทศบาลจะมีการจัดตั้งศูนย์วิทยุ24ชั่วโมงในการที่จะรับแจ้งเหตุ จากคนในพื้นที่ ที่ต้องการความช่วยเหลือ” ปลัดเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา, (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568)

“มีการบริหารเงิน บริหารคน บริหารอุปกรณ์ ส่วนของบริหารเงินเราจะให้ฝ่ายการเงินสรุปสถานการณ์การเงินของเทศบาลในของงบประมาณในเทศบาลใช้ได้ทั้งที่หรือต้องใช้หลังจากนี้ถ้าเงินงบประมาณของเทศบาลไม่พอก็จะเอาเงินสะสมเอามาใช้ ในเรื่องของคนก็จะมีการแบ่งชัดเจนเป็นกระบวนการ และมีการแบ่งคนเป็นจุด ในเรื่องอุปกรณ์ ในปีนี้เรามีการซื้อเพิ่มอย่างเช่น เสื้อชูชีพ ไฟฉาย เรือ เพราะปีที่แล้วอุปกรณ์ของเทศบาลเรามีไม่พอ และมีหน่วยงานอื่นๆได้เข้ามาให้ยืมเรือ เลยทำให้อุปกรณ์เรือในปีนี้มีเพียงพอสมควร” ปลัดเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา,(การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568)

“ควรมีเจ้าหน้าที่ คอยประสานงานประจำและควรเป็นที่มงานเฉพาะกรณีเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อให้การทำงาน ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพในเรื่องประสานงานและติดตามรายงานสถานการณ์ ต้องมีเจ้าหน้าที่ประจำจุด/ชุมชน ที่ได้รับผลกระทบเป็นศูนย์ชุมชน เพื่อรวบรวมข้อมูลประเมิน จัดเตรียมสนับสนุนให้ความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง ทันเวลา” ดอรอฮะ (นามสมมุติ) , (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2568)

“นอกจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่แล้วมีหน่วยงานจากข้างนอก แจก อาหารเครื่องดื่มอุปโภคบริโภค เช่น จิตอาสา หน่วยงานจากอำเภอ จังหวัด อบจ เข้ามาช่วยในพื้นที่ในเรื่องถุงยังชีพ” ยัญนะ (นามสมมุติ), (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2568)

**กล่าวโดยสรุป** ระหว่างเกิดอุทกภัย เทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีการประชุมติดตามสถานการณ์อุทกภัยตลอดทั้งสัปดาห์จนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลายและเข้าสู่ภาวะปกติ มีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบกรณีเกิดสถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่โดยบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแก้ไขปัญหาอุทกภัยในพื้นที่และติดตามสถานการณ์ มีการจัดตั้งกลุ่มไลน์ประชุมเตรียมอุทกภัย เพื่อการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรายงานสถานการณ์ประจำวันให้ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยอำเภอ ได้จัดตั้งจุดพักพิงชั่วคราวในพื้นที่เพื่อรองรับผู้ประสบอุทกภัยและจัดตั้งโรงครัวเพื่อทำอาหารแจกจ่ายผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่

#### 4.3 หลังเกิดอุทกภัย

ดำเนินการสำรวจตรวจสอบบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วม ในพื้นที่ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา การช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้วยแบบคำร้องขอความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย ในช่วงฤดูฝน ปี 2567 เพิ่มเติมตามมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2567 การช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้วยแบบคำร้องขอความช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เช่น เครื่องมือประกอบอาชีพได้รับความเสียหาย บ้านเรือนเสียหาย การช่วยเหลือเบื้องต้นแจกจ่ายถุงยังชีพและน้ำดื่มให้แก่ประชาชนที่เดือดร้อนจากเหตุอุทกภัยทำความสะอาดพื้นที่ส่วนรวมในชุมชนที่เกิดน้ำท่วมขัง โดย ฟื้นฟูล้างอาคารประกอบกิจกรรมและพิธีกรรมทางศาสนาโรงเรียนให้ดำเนินกิจกรรมได้ตามปกติ สำรวจเส้นทางคมนาคม เพื่อซ่อมแซมให้กลับมาใช้สัญจรได้ตามปกติ

ดังการสัมภาษณ์ประชาชนกล่าวว่า

“ยุโปจะเกิดน้ำท่วม รวดเดียวจบจะไม่เกิดซ้ำ2เพราะยุโปเป็นพื้นที่ที่น้ำ ต้องไหลผ่านเพราะตำบลยุโปที่อยู่ติดกับแม่น้ำปัตตานีถ้าจะมีภัยซ่อนภัยตำบลยุโปจะไม่มี 1ปีจะเกิดน้ำท่วมแค่ครั้งเดียว” ปลัดเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา, (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568)

“1 ต้องบรรเทาทุกข์อย่างชีพ 2 ตรวจสอบความเสียหายบ้านเรือน ตามกระบวนการของเทศบาลหรือตามมติของกรม.การในความช่วยเหลือตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนประสบอุทกภัย จะช่วยเหลือในพวกเครื่องหมายเครื่องมืออุปกรณ์ในครัวเรือนในการประกอบอาชีพ” ปลัดเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา, ( การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568)

“ผู้นำท้องถิ่น-ท้องที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ร่วมมือในการตรวจสอบเอกสาร คำร้องต่างๆในการขอความช่วยเหลือของประชาชนทำให้การช่วยเหลือประชาชนเป็นไปด้วยความรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ปกติ มีข้อมูลครัวเรือนที่ประสบภัยเป็นปัจจุบัน ทำให้สามารถช่วยเหลือประชาชนได้อย่างทั่วถึง” ดอรรษะ (นามสมมุติ), (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2568)

“การลงสำรวจพื้นที่ ที่ได้รับความเสียหายล่าช้าเนื่องจากมีบุคลากรจำกัดกับงานที่ปฏิบัติ งบประมาณในการดำเนินงาน มีจำนวนมาก จึงขัดแย้งกับห้วงเวลาในการดำเนินการ๔๕ วัน ประชาชนไม่เข้าใจ ในการกรอกแบบต้องใช้เวลาในการชี้แจงและทำความเข้าใจการกรอกแบบ การแนบเอกสารรายละเอียดของเอกสารมีมากทำให้เสียเวลาในการคีย์ข้อมูลเข้าระบบ” สารินี (นามสมมุติ), (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2568)

**กล่าวโดยสรุป** หลังเกิดอุทกภัยเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ดำเนินการสำรวจตรวจสอบบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมในพื้นที่ตำบลยุโป มีการช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้วยแบบคำร้องขอความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในช่วงฤดูฝน เพิ่มเติมตามมติคณะรัฐมนตรี เทศบาลตำบลยุโปอำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีการช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้วยแบบคำร้องขอความช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เช่น เครื่องมือประกอบอาชีพได้รับความเสียหาย บ้านเรือนเสียหาย การช่วยเหลือเบื้องต้นแจกจ่ายถุงยังชีพและน้ำดื่มให้แก่ประชาชนที่เดือดร้อนจากเหตุอุทกภัย ทำความสะอาดพื้นที่ส่วนรวมในชุมชนที่เกิดน้ำท่วมขัง โดยฟื้นฟูล้างอาคารประกอบกิจกรรมและพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียน ให้ดำเนินกิจกรรมได้ตามปกติ สำรวจเส้นทางคมนาคม เพื่อซ่อมแซมให้กลับมาใช้สัญจรได้ตามปกติ ผู้นำท้องถิ่นและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีการร่วมมือในการตรวจสอบเอกสาร คำร้องต่างๆในการขอความช่วยเหลือของประชาชนเป็นไปด้วยความรวดเร็วทันต่อ

สถานการณ์ปกติ และมีการอัปเดตข้อมูลครัวเรือนที่ประสบภัยเป็นปัจจุบัน ทำให้สามารถช่วยเหลือประชาชนได้อย่างทั่วถึง

## ส่วนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมรับมือปัญหาอุทกภัย

การเฝ้าระวังและการแจ้งเตือนภัย ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์อุทกภัย ได้มีการเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดีทั้งหน่วยงานราชการ ชุมชน มีการติดตามข่าวสารจากกรมอุตุนิยมวิทยาและกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ (กอนช.) ซึ่งได้ วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์น้ำในลุ่มแม่น้ำปัตตานี พื้นที่เสี่ยงทราน ล่วงหน้าและเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติ เปิดศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากเหตุอุทกภัยการเตรียมความพร้อม ด้านวัสดุอุปกรณ์ ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ได้มีการเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้า หากเกิดสถานการณ์สามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ได้อย่างทันท่วงที

ดังการสัมภาษณ์ประชาชนกล่าวว่า

“อุปสรรคในเรื่องของคน ที่เป็นชาวบ้าน ยิ่งคนสูงอายุเขาไม่อยากจะบ้านพอน้ำขึ้นสูงเจ้าหน้าที่ก็จะไปช่วยเหลือไม่ทัน ปีนี้ทางเทศบาลได้บังคับผู้ช่วยติดเตียงย้ายออกก่อน ก่อนที่สถานการณ์น้ำท่วมจะหนักกว่าเดิม ที่จะไปอยู่ที่ศูนย์พักพิงของเทศบาล อุปสรรคในเรื่องงบประมาณ ถ้าเกิดว่างบประมาณของเทศบาลไม่พอ เราจะมิงงบประมาณในส่วนของจังหวัด แต่ก็ต้องมีการส่งคำร้อง กระบวนการต่อไป” ปลัดเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา, (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568)

“เทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีการขาดแคลน ถึงแม้จะจัดเตรียมมาแล้วก็ไม่พอกับสถานการณ์จริง พอถึงเวลาที่จะมีเรื่องเรืออุโปค บริโภคก็ไม่พอกับสถานการณ์จริง” ปลัดเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา, (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568)

“เทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา อยู่ในระดับกลาง 1. โดยทั่วไปชาวบ้านในพื้นที่ หมู่บ้านทุ่งเหรียง หมู่บ้านบาโด จะมีการเตรียมพร้อมก่อนล่วงหน้า 2. ทางเทศบาลตำบลยุโปมีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายรายงานเหตุการณ์ 3. มีระบบเตือนภัย” ปลัดเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา, (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568)

“ขาดแคลนเรื่อง เรือ เพราะคนในพื้นที่ที่มีจำนวนคนเยอะและเครื่องจักรไม่พอ ในช่วงอุทกภัยต้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานนอก”ปราณี (นามสมมุติ) , (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2568)

กล่าวโดยสรุป เทศบาลตำบลยุโรปเผชิญปัญหาหลักคือ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ อุปกรณ์ และการอพยพประชาชนที่ไม่เต็มใจ โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้ป่วยติดเตียง แม้จะมีการเตรียมการและระบบประชาสัมพันธ์ แต่เมื่อเผชิญสถานการณ์จริงยังคงไม่เพียงพอ ต้องอาศัยการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นเพิ่มเติม

### ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการปัญหาอุทกภัยอย่างยั่งยืน

การสร้างความเข้าใจ การตระหนักรู้และเข้าใจเกี่ยวกับสาธารณภัยในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนได้มีการเตรียมความพร้อมรับมือ กับสถานการณ์สาธารณภัยล่วงหน้า ทบทวนประสบการณ์ของประชาชนในพื้นที่ในการเผชิญเหตุ ชักซ้อมแผนการอพยพกรณีเกิด เหตุสาธารณภัย กำหนดสัญลักษณ์การแจ้งเตือน เหตุใน ๓ ระดับ 1.ปกติ 2. เตรียมอพยพ 3. อพยพ ฝึกอบรมการขับเรือให้แก่อาสาสมัคร ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น – ท้องที่ ออกคำสั่งการปฏิบัติหน้าที่ศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย ให้ชัดเจน การประจำศูนย์ในการเตรียมความพร้อม

ดังการสัมภาษณ์ประชาชนกล่าวว่า

“ทางเทศบาลตำบลยุโรป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีการประชาสัมพันธ์อบรมในเรื่องอุทกภัย จะมีหน่วยงานของปภ. มาอบรมในเรื่องอุทกภัย และการใช้ชลมาศ” ปลัดเทศบาลตำบลยุโรป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา, (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568)

“มีการใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์ ในเรื่องกรมอุตุฯ แล้วก็ระดับน้ำในแม่น้ำ โดยมีการใช้ชลมาศ เข้าไปแจ้งเตือน ระดับน้ำในแอปโทรศัพท์” ปลัดเทศบาลตำบลยุโรป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา, (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2568)

“ทางเทศบาลตำบลยุโรป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ไม่มี เพราะคนในพื้นที่จะรู้ว่าในช่วงเดือนไหนจะเกิดเหตุอุทกภัย” กอริเยาะ (นามสมมุติ) , (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2568)

“ทางเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีการบอกข่าวสารใน เฟสบุ๊กของเทศบาล แต่คนในพื้นที่ส่วนมากใช้เทคโนโลยีไม่เป็น เลยต้องการเป็น เสียงตามสาย” ชีตีรานา (นามสมมุติ), (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2568)

“มีการส่งตัวแทนในแต่ละหมู่บ้านไปอบรมในเรื่องของการอพยพ อุทกภัย” นูรียะ (นามสมมุติ), (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2568)

“ทางเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จะมีการเตือนในแอป พลิกัดขึ้น แต่จะมีบางคนเข้าไม่ถึง” อูมา (นามสมมุติ), (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2568)

**กล่าวโดยสรุป** เทศบาลตำบลยุโปมีการพัฒนาระบบประชาสัมพันธ์และการเตือนภัย ทั้งในรูปแบบดั้งเดิมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น แอปพลิเคชันและสื่อออนไลน์ รวมถึงการอบรมชุมชนเพื่อเตรียมพร้อมรับมืออุทกภัย อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงข้อมูลของประชาชนยังมีข้อจำกัด เนื่องจากทักษะการใช้เทคโนโลยีไม่ทั่วถึง จึงจำเป็นต้องใช้การสื่อสารแบบผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีและวิธีดั้งเดิม เพื่อให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการปัญหาอุทกภัยอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลยูโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้ 1. เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลยูโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา 2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมการรับมือปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลยูโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสัมภาษณ์ใช้วิธีการแบบโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ปลัดเทศบาลตำบลยูโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา สมาชิกเทศบาลตำบลยูโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา นักวิชาการชำนาญการ กลุ่มตัวอย่างประชาชน รวมจำนวนทั้งหมด 18 คน ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปและอภิปรายผลดังนี้

#### 5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัย แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการปัญหาอุทกภัยอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลยูโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้ 1. เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลยูโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา 2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมการรับมือปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลยูโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การดำเนินการสร้างเครื่องมือในการศึกษาจากเอกสาร บทความ วารสาร ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีกำหนดกลุ่มเป้าหมายจำนวนทั้งสิ้น 18 คน ได้แก่ ปลัดเทศบาลตำบลยูโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา 1 คน สมาชิกเทศบาลตำบลยูโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา 1 คน นักวิชาการชำนาญการ 1 คน และประชาชนหมู่บ้านละ 5 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสามารถ วิเคราะห์สรุปผลจากการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการสัมภาษณ์
2. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
3. ประเด็นข้อมูลตามวัตถุประสงค์

##### 5.1.1 ก่อนเกิดอุทกภัย

เทศบาลตำบลยูโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา ก่อนเกิดอุทกภัยเทศบาลตำบลยูโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ วาตภัย อุทกภัย มีการทำแผนเผชิญเหตุอุทกภัย จังหวัดยะลาปี พ.ศ.2567 จัดประชุมคณะกรรมการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อุทกภัยจังหวัดยะลา เพื่อประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ ข้อมูลการคาดการณ์ ในพื้นที่จากผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการแจ้งเตือนลักษณะอากาศและอุทกภัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนผู้

อาศัยบริเวณใกล้แม่น้ำ พื้นที่เสี่ยงภัยต่ออุทกภัยน้ำป่าไหลหลาก และพื้นที่ลุ่มน้ำราบ โดยให้ รมัตระวังอันตรายและความเสียหายที่เกิดขึ้น และได้มีการเตรียมความพร้อม ด้านวัสดุอุปกรณ์ ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ได้มีการเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้า หากเกิดสถานการณ์ สามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ได้อย่างท่วงทันที

### 5.1.2 ขณะเกิดอุทกภัย

ระหว่างเกิดอุทกภัย เทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีการประชุมติดตาม สถานการณ์อุทกภัยตลอดทั้งสัปดาห์จนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลายและเข้าสู่ภาวะปกติ มีการแบ่ง พื้นที่รับผิดชอบกรณีเกิดสถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่โดยบูรณาการณหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแก้ไข ปัญหาอุทกภัยในพื้นที่และติดตามสถานการณ์ มีการจัดตั้งกลุ่มไลน์ประชุมเตรียมอุทกภัย เพื่อการ ประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรายงานสถานการณ์ประจำวันให้ศูนย์บรรเทาสา ธารณภัยอำเภอ ได้จัดตั้งจุดพักพิงชั่วคราวในพื้นที่เพื่อรองรับผู้ประสบอุทกภัยและจัดตั้งโรงครัวเพื่อ ทำอาหารแจกจ่ายผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่

### 5.1.3 หลังเกิดอุทกภัย

หลังเกิดอุทกภัยเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ดำเนินการสำรวจตรวจสอบ บ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมในพื้นที่ตำบลยุโป มีการช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้วยแบบคำ ร้องขอความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในช่วงฤดูฝน เพิ่มเติมตามมติคณะรัฐมนตรี เทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีการช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้วยแบบคำร้องขอความช่วยเหลือตามระเบียบ กระบวนการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เช่น เครื่องมือประกอบอาชีพได้รับความเสียหาย บ้านเรือนเสียหาย การช่วยเหลือเบื้องต้นแจกจ่ายถุงยาง ชีพและน้ำดื่มให้แก่ประชาชนที่เดือดร้อนจากเหตุอุทกภัย ทำความสะอาดพื้นที่ส่วนรวมในชุมชนที่เกิด น้ำท่วมขัง โดยฟื้นฟูล้างอาคารประกอบกิจกรรมและพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียน ให้ดำเนินกิจกรรม ได้ตามปกติ สำรวจเส้นทางคมนาคม เพื่อซ่อมแซมให้กลับมาใช้สัญจรได้ตามปกติ ผู้นำท้องถิ่นและ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีการร่วมมือในการตรวจสอบเอกสาร คำร้องต่างๆในการขอความช่วยเหลือของ ประชาชนเป็นไปด้วยความรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ปกติ และมีการอัปเดตข้อมูลครัวเรือนที่ประสบ ภัยเป็นปัจจุบัน ทำให้สามารถช่วยเหลือประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ดังนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการปัญหาอุทกภัย อย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา การจัดการสถานการณ์อุทกภัยอย่างเป็น ระบบและครอบคลุมทั้ง 3 ระยะ ตั้งแต่การเตรียมพร้อมก่อนเกิดภัย การรับมือระหว่างเกิดภัย ไป จนถึงการฟื้นฟูหลังน้ำลด ก่อนเกิดภัย เน้นการ วางแผนและป้องกัน โดยมีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการ และทำแผนเผชิญเหตุล่วงหน้า มีการประชุมเพื่อประเมินสถานการณ์ร่วมกับผู้นำชุมชน และแจ้งเตือน

ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์ช่วยเหลือไว้ก่อนขณะเกิดภัย ให้ความสำคัญกับการ ติดตามและประสานงาน อย่างใกล้ชิด มีการประชุมติดตามสถานการณ์ตลอดเวลา มีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบและใช้กลุ่มไลน์เพื่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังได้จัดตั้ง จุดพักพิงชั่วคราวและโรงครัว เพื่อดูแลผู้ประสบภัย หลังเกิดภัย มุ่งเน้นการ ฟื้นฟูและช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยอย่างรวดเร็ว มีการสำรวจความเสียหายของบ้านเรือนและให้ความช่วยเหลือตามระเบียบราชการ ทั้งการแจกจ่ายถุงยังชีพและน้ำดื่ม รวมถึงการช่วยเหลือด้านเงินทดรองราชการ นอกจากนี้ยังมีการทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะและซ่อมแซมเส้นทางคมนาคม เพื่อให้พื้นที่กลับสู่ภาวะปกติโดยเร็วที่สุด

## 5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการอุทกภัยอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลโย อำเภอมือง จังหวัดยะลา สามารถนำมาอธิบายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

### 5.2.1 เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลโย อำเภอมือง จังหวัดยะลา

ผลการวิจัยพบว่า ระบบการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลโยมีการดำเนินงานอย่างครอบคลุมใน 3 ระยะ ได้แก่ ก่อนเกิดเหตุ, ขณะเกิดเหตุ, และหลังเกิดเหตุ เทศบาลมี การเตรียมความพร้อมเชิงรุก ที่เป็นระบบและบูรณาการ โดยมีการจัดตั้ง ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย ที่มีคณะกรรมการจากหลายภาคส่วน เช่น นายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหน่วยงานภาคีเครือข่าย เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพสต.) และสถานีตำรวจภูธร (สภ.) มีการจัดทำ แผนเผชิญเหตุ และจัดการประชุมเพื่อประเมินสถานการณ์ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ยังมีการ แจ้งเตือน สถานการณ์น้ำและพยากรณ์อากาศอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางต่างๆ รวมถึงการ จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เช่น เรือ เสื้อชูชีพ และสถานที่พักพิงชั่วคราว ทำให้ประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะที่ได้รับผลกระทบซ้ำซากในหมู่ที่ 2 และ 3 สามารถเตรียมตัวล่วงหน้าได้เป็นอย่างดี ขณะเกิดเหตุในช่วงที่เกิดอุทกภัย เทศบาลมีระบบการทำงานที่รวดเร็วและเป็นระบบ มีการประชุมติดตามสถานการณ์ตลอดเวลา จัดตั้ง กลุ่มไลน์ เพื่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้ง จุดพักพิงชั่วคราว และ โรงครัว เพื่ออำนวยความสะดวกและแจกจ่ายอาหารให้กับผู้ประสบภัย การบริหารจัดการทรัพยากร ทั้ง งบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหากอุปกรณ์ไม่เพียงพอจะมีการประสานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก เช่น เทศบาลนครยะลา หรือ อบจ. ทำให้สามารถเข้าถึงและช่วยเหลือประชาชนได้อย่างทันท่วงทีหลังเกิดเหตุ หลังสถานการณ์คลี่คลาย เทศบาลจะเร่ง สำรองและประเมินความเสียหาย ทั้งบ้านเรือนและเส้นทางคมนาคม โดยมีการ

ประสานงานกับผู้นำท้องถิ่นเพื่อตรวจสอบข้อมูลครัวเรือนที่ประสบภัยอย่างเป็นปัจจุบัน ทำให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีการแจกจ่าย ถุงยังชีพ และน้ำดื่ม รวมถึงการฟื้นฟูพื้นที่สาธารณะ เช่น โรงเรียน และศาสนสถาน เพื่อให้สามารถกลับมาใช้งานได้ตามปกติสอดคล้องกับแนวคิดของเศกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ (2553 : 34) การจัดการสาธารณภัย เป็นการหาความรู้จากสาขาในการร่วมกันสังเกตและวิเคราะห์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นโดยมีเป้าหมายประสงค์ในการปรับปรุงให้วิกฤตดีขึ้นโดยกระบวนการป้องกัน (Prevention) การบรรเทา (Mitigation) การเตรียมการ (Preparedness) การตอบสนองอย่างฉุกเฉิน (Emergency Response) และการฟื้นฟู (Recovery) ในการจัดการสาธารณภัยนั้นจะประกอบด้วยขั้นตอนหลายขั้นตอนซึ่งขึ้นอยู่กับกฎระเบียบ วิธีการบริหาร งบประมาณ และวัฒนธรรมของการบริหารในสังคมนั้น ๆ ซึ่งทั้งหมดสะท้อนว่า การจัดการสาธารณภัยคือกระบวนการบูรณาการความรู้และความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อป้องกัน บรรเทา เตรียมการ รับมือ และฟื้นฟูจากภัยพิบัติอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมาย งบประมาณ การบริหาร และวัฒนธรรมของสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อลดความสูญเสียและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในระยะยาว

### 5.2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมการรับมือปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลโย อำเภอมือง จังหวัดยะลา

จากการสัมภาษณ์พบว่าแม้ระบบการจัดการโดยรวมจะดี แต่ยังมีอุปสรรคสำคัญที่ต้องแก้ไขเพื่อพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้ด้านการอพยพประชาชน ปัญหาหลักคือ ประชาชนบางส่วน โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้ป่วยติดเตียง ไม่เต็มใจที่จะอพยพ ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องเข้าไปช่วยเหลือในสถานการณ์ที่อันตราย ซึ่งเป็นความเสี่ยงต่อทั้งตัวผู้ประสบภัยเองและเจ้าหน้าที่ ด้านงบประมาณและอุปกรณ์ แม้จะมีการเตรียมพร้อม แต่ อุปกรณ์บางอย่าง เช่น เรือ และเครื่องจักร ยังคงขาดแคลน และไม่เพียงพอต่อสถานการณ์จริง ทำให้เทศบาลต้องอาศัยการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งอาจทำให้การตอบสนองล่าช้าได้บ้าง นอกจากนี้ งบประมาณ ก็เป็นข้อจำกัดที่สำคัญในการดำเนินงาน โดยเฉพาะการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลที่ต้องใช้เวลาและบุคลากรจำนวนมาก ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ เทศบาลมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น แอปพลิเคชันและสื่อออนไลน์ในการแจ้งเตือน แต่ ประชาชนบางส่วน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ยังไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีเหล่านี้ได้ ทำให้การรับรู้ข้อมูลไม่ทั่วถึง ส่งผลให้ยังคงต้องพึ่งพาการสื่อสารแบบดั้งเดิม เช่น เสียงตามสาย ซึ่งอาจไม่ทันการณ์ในบางสถานการณ์ สอดคล้องกับแนวคิดสุวิชญา จันทรปฏิภน (2567) "ภัยพิบัติ" เป็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นแล้วสร้างความเสียหายต่อมวลมนุษยชาติ ในปัจจุบันประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ต้องเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติหลายครั้งในรอบทศวรรษที่ผ่านมา หน่วยงานรัฐในทุกระดับจึงต้องแสวงหาแนวทางการจัดการภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดความสูญเสียที่เกิดขึ้น การจัดการภัย

พิบัติในระดับพื้นที่ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักในการบริหารจัดการ ปัจจัยสำคัญในการจัดการภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้งหมดสะท้อนว่าระบบการจัดการสาธารณภัยโดยรวมจะมีความพร้อม แต่ยังมีเผชิญอุปสรรคสำคัญ ได้แก่ ความยากลำบากในการอพยพกลุ่มเปราะบาง การขาดแคลนงบประมาณและอุปกรณ์ ตลอดจนปัญหาการสื่อสารที่ไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ ส่งผลให้การตอบสนองล่าช้าและไม่ครอบคลุม ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะกลไกหลักยังคงต้องพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดความสูญเสียจากภัยพิบัติในอนาคต

### 5.3 ข้อเสนอแนะ

#### 5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

5.3.1.1 ทางเทศบาลตำบลยุโปควรปรับปรุงแบบคำร้องให้กระชับและชัดเจนในการระบุรายละเอียดต่างๆ

5.3.1.2 ทางเทศบาลตำบลยุโปควรสร้างความเข้าใจการตระหนักรู้และเข้าใจเกี่ยวกับสาธารณภัยในพื้นที่เพื่อให้ ประชาชนได้มีการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์สาธารณภัยล่วงหน้า

5.3.1.3 ทางเทศบาลตำบลยุโปควรฝึกอบรมการขับเรือให้แก่ อาสาสมัคร ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

5.3.1.4 ทางเทศบาลตำบลยุโปควรจัดทำแผนที่อพยพและเส้นทางการเดินเรือพร้อมติดตั้งสัญลักษณ์สะท้อนแสง

#### ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ทางเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์ข้อมูลอุทกภัยเพื่องานวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.2 ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณร่วมกับเชิงคุณภาพ เพื่อให้ผลการวิจัยรอบด้านมากขึ้น

## บรรณานุกรม

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2550). แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางกาจัดการภัยพิบัติ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกรียงไกร กิจประเสริฐ (2550) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนต่อการบริการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลบ้านแก่ง อำเภออรอน จังหวัดอุดรดิตถ์.
- กมล รอดคล้าย, และ รุจีเลข แสงจิตต์พันธ์. (2549). แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางกาจัดการภัยพิบัติ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กฤตภาส รัญเสวะ. (2558). แนวคิดเกี่ยวกับเฝ้าระวัง ป้องกันและบรรเทาอุทกภัยเชิงบูรณาการ: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ขันติรักษ์ ตันติเฉลิม (2548) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของข้าราชการสำนักโยธาธิการกลาโหม.
- คัมภีร์ ทองพูน, สิริลักษณ์ ทองพูน, พัชรธีรา สุวรรณวงศ์, สิริกานต์ ทองพูน, และจริยา หมัดศร. (2564). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการภัยพิบัติน้ำท่วม: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12 (น. 153-169). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- คัมภีร์ คร้ามพิมพ์ (2544) ศึกษาเรื่องการจัดการปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร.
- ชูเพียร ดอเลาะ , รุสนา สาและ , อาตือนัน เชียงเงาะ (2566) ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปทุมดี อำเภอยะรังจังหวัดปัตตานี.
- ธนกฤต โพธิ์ทอง (2556) ศึกษาผลกระทบจากการก่อสร้างคันดินป้องกันน้ำท่วมนิคมอุตสาหกรรมต่อชาวบ้านที่อาศัยบริเวณนอกคันดิน กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมบ้านหว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
- ธีระ สันติเมธี (2547) ศึกษาเรื่องแนวทางการบูรณาการการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด.
- บุญจง ขาวสิทธิวงษ์ (2539) ศึกษาเรื่องวิเคราะห์สาเหตุและปัญหาการจัดการวิกฤติการณ์น้ำของสังคมไทย.
- ปรีชา ปิยจันทร์ (2554) ศึกษาเรื่องชุมชนกับการจัดการอุทกภัยปี พ.ศ.2554 :กรณีศึกษาชุมชนอยู่เจริญ เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร.
- พงษ์ผ่า เกษทอง (2550) ศึกษาเรื่องกาหนดจุดที่ปลอดภัยในการหนีภัยและเส้นทางหนีเพื่อนำเสนอทำ Wodshap ซึ่งการจัดทำแผนซ้อมหนีภัยที่บริเวณหาดป่าตอง.

พรสราง เกาต์กู (2550) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย  
ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลในจังหวัดนครปฐม.

พฤกษาพงศ์ วิสุทธิ์ดวงดุขดี (2550) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล  
ตำบลแม่สาย.

มูฮัมหมัดราฟิด สะมะแอ , รูฟาเอ ยีตาเยะ , จันจิรา ยีรัน (2567) ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหาร  
จัดการปัญหาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนพื้นที่ตำบลกอลำ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี.

วารสารการเมืองการปกครอง.(2561).บทบาทสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณสุข.

เศกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ (2553:16). ได้ให้นิยามคำว่าสาธารณสุข:กรณีศึกษาเหตุการณ์ที่อุบัติขึ้นทั้ง  
โดยจากปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือเกิดโดยฝีมือมนุษย์.

สมคิด บัวเพ็ง (2543) ศึกษาเรื่องการรวบรวมข้อมูลที่เป็นสาเหตุของวิกฤตการณ์น้ำบาดาล และ  
แผ่นดินทรุดในบริเวณกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล.

อับดุลเลาะ รือสะ.(2023).ประวัติความเป็นมา.ยะลา: ตำบลยูโป อำเภอมือ จังหวัดยะลา.

อารีรัตน์ เรือนทอง.(2558).การศึกษาวิเคราะห์พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากภาคใต้:กลุ่มวางแผนการจัดการ  
ที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางเกษตร.กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.

## บุคลากรกรม

นางสาวนวิรัตน์ เพ็ชรเรือนทอง (ผู้ให้สัมภาษณ์) นูรฮัยฟาร์ แมเราะ และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) ปลัดเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 15 กันยายน 2568

นางสาวณัฐชา บุญยะพาหุ (ผู้ให้สัมภาษณ์) อาตีกะฮ์ เจ๊ะด้าโห๊ะ และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) นักวิชาการชำนาญการ วันที่ 15 กันยายน 2568

นายดอรรอะ ลาเต๊ะ (ผู้ให้สัมภาษณ์) นาเดีย นามายัม และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) สมาชิกเทศบาลตำบลยุโป วันที่ 15 กันยายน 2568

นายอูมา แมเราะ (ผู้ให้สัมภาษณ์) อาตีกะฮ์ เจ๊ะด้าโห๊ะ และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่บ้านทุ่งเหรียง ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

นางสาวกอริเยาะ ตาเยะ (ผู้ให้สัมภาษณ์) อาตีกะฮ์ เจ๊ะด้าโห๊ะ และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่บ้านทุ่งเหรียง ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

นางสาวปราณี แมเราะ (ผู้ให้สัมภาษณ์) อาตีกะฮ์ เจ๊ะด้าโห๊ะ และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่บ้านทุ่งเหรียง ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

ยัญนะ ขาเร็ง (ผู้ให้สัมภาษณ์) อาตีกะฮ์ เจ๊ะด้าโห๊ะ และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่บ้านทุ่งเหรียง ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

นางสาวซาลินี สาละ (ผู้ให้สัมภาษณ์) อาตีกะฮ์ เจ๊ะด้าโห๊ะ และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่บ้านทุ่งเหรียง ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

นางสาวปราณี สุหลง (ผู้ให้สัมภาษณ์) นาเดีย นามายัม และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่บ้านอูเส ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

นางสาวไลลา เลาะปือซา (ผู้ให้สัมภาษณ์) นาเดีย นามายัม และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่บ้านอูเส ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

นางสาวฟาซียะห์ (ผู้ให้สัมภาษณ์) นาเดีย นามายัม และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่บ้านอูเส ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

นางสาวพาริตะห์ ปือราแง (ผู้ให้สัมภาษณ์) นาเดีย นามายัม และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่บ้านอูเส ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

นางสาวซีตีรานา สะแม (ผู้ให้สัมภาษณ์) นาเดีย นามายัม และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่บ้านอูเส ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

นางสาวนูริยะห์ กะโด (ผู้ให้สัมภาษณ์) นูรฮัยฟาร์ แมเราะ และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่บ้านบาโงจีจา ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

นางสาวนัสลิิน วาเตะ (ผู้ให้สัมภาษณ์) นูรฮัยฟาร์ แมเราะ และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่บ้านบาโงจีจา ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

นางสาวสุไรณี แมเราะ (ผู้ให้สัมภาษณ์) นูร์ฮัยฟาร์ แมเราะ และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่  
บ้านบาโจจีจา ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

นางสาวอารีณี ดอคา (ผู้ให้สัมภาษณ์) นูร์ฮัยฟาร์ แมเราะ และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่บ้านบาโจ  
จีจา ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

นางสาวฟาติมะฮ์ โต๊ะลู (ผู้ให้สัมภาษณ์) นูร์ฮัยฟาร์ แมเราะ และคณะ (ผู้สัมภาษณ์) คนในพื้นที่  
บ้านบาโจจีจา ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา วันที่ 10 กันยายน 2568

ภาพผนวก

## ภาพผนวก ก. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

### แบบสัมภาษณ์

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการปัญหาอุทกภัยอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบล  
โป อำเภอมือง จังหวัดยะลา

#### ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ.....นามสกุล.....

2. เพศ ( ) หญิง ( ) ชาย

3. อายุ: ..... ปี

4. อาชีพ:.....

ตำแหน่ง:.....

.....

#### วัตถุประสงค์

1 เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา

2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมการรับมือปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา

#### ส่วนที่ 1 ระบบการบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลโป

##### ก่อนเกิดอุทกภัย

(1) ประวัติความเป็นมาของเหตุการณ์น้ำท่วมในพื้นที่ตำบลโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา

(2) ขั้นตอนการเตรียมการก่อนเกิดอุทกภัยมีขั้นตอนอะไรบ้าง อย่างไร

(3) มีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น ปภ.จังหวัด หรือองค์กรเอกชน อะไรบ้างในช่วงก่อนเกิดอุทกภัย อย่างไร

### ระหว่างเกิดอุทกภัย

- (1) ขั้นตอนการเฝ้าระวังเหตุการณ์อุทกภัยน้ำท่วมมีขั้นตอนอะไรบ้าง อย่างไร
- (2) การบริหารทรัพยากรในช่วงเกิดภัยพิบัติมีการบริหารอย่างไร
- (3) มีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น ปภ.จังหวัด หรือองค์กรเอกชน อะไรบ้างในช่วงที่เกิดอุทกภัย อย่างไร

### หลังเกิดอุทกภัย

- (1) ความถี่และผลกระทบของภัยที่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่ตำบลสุโป อำเภอมือง จังหวัดยะลา
- (2) ขั้นตอนการฟื้นฟูหลังเกิดเหตุการณ์อุทกภัยมีขั้นตอนอะไรบ้าง อย่างไร
- (3) มีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น ปภ.จังหวัด หรือองค์กรเอกชน อะไรบ้างในช่วงหลังเกิดอุทกภัย อย่างไร

### ส่วนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมรับมือปัญหาอุทกภัย

- (1) มีการจัดสรรงบประมาณในการป้องกันและจัดการอุทกภัยอย่างไรบ้าง
- (2) มีการขาดแคลนในเรื่องเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ช่วยเหลือในช่วงที่เกิดปัญหาอุทกภัยอย่างไรบ้าง
- (3) ระดับการรับรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ อยู่ในระดับไหน

### ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการปัญหาอุทกภัยอย่างยั่งยืน

- (1) มีการให้อบรมความรู้ในเรื่องอุทกภัยแก่ประชาชนในพื้นที่หรือไม่อย่างไร
- (2) การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครและภาคประชาสังคมไหม
- (3) มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น แอปพลิเคชันติดตามสถานการณ์น้ำหรือไม่อย่างไร

ภาพผนวก ข. ภาพลงพื้นที่ที่เก็บข้อมูล





## ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นุรฮัยฟาร์ แมเราะ

วัน/เดือน/ปี 1 มกราคม 2546

ที่อยู่ 90/3 หมู่ 2 ตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

ประวัติการศึกษา ปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาการปกครองและกฎหมาย  
มหาชน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เบอร์โทรศัพท์ 0818314436

อีเมล 406522031@yru.ac.th

## ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล อาตีกะฮ์ เจ๊ะดำโห๊ะ

วัน/เดือน/ปี 19 กันยายน 2546

ที่อยู่ 84/1 หมู่ 3 ตำบลลิตล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95160

ประวัติการศึกษา ปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาการปกครองและกฎหมาย  
มหาชน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เบอร์โทรศัพท์ 0632606851

อีเมล 406522030@yru.ac.th

## ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นาคีเดีย นามยิ้ม

วัน/เดือน/ปี 15 ตุลาคม 2546

ที่อยู่ 209/1 หมู่ 4 ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี 94170

ประวัติการศึกษา ปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาการปกครองและกฎหมาย  
มหาชน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เบอร์โทรศัพท์ 0614866029

อีเมล 406522019@yru.ac.th